МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 40 (2561) | Ера, 18 май, 1961 шу. | Мах 2 кеп.

Кхашка болх бераштa юкъера массово-политически болх тоабе

Хьамсарча парте XXII съезда лакхарча хьокхамашца, дикача гІулакххашца накъа баха кийчлуш ба Нохч-ГІалгІайчен юрта боахама къахьегамхой. Чуйнна кхашкара балхаш деш ба уж хІанз. Дика дІадийна дьннад бІаьстий дув кха бола ялат, шекара свекла, кхыйола культураш, хІаьта хІанз дІайийна яла йоахк хьажкІаш.

Кхашкара балхаш ду ха — юрта боахама къахьегамхоша ялат, дулх, шура, кхыйола продукташ йоахилга совдаккхара тІаийца декхараш кхоачашде лоаттабеча къовсаме лоархІамегІа йола ха я. Цудухьа юрташкарча партийни организацей эггара лоархІамегІа а керттера а декхар да колхозашкара, совхозашкара къахьегамхой юртбоахама балхаш де оарцагІбахари, царна юкъе, цІаккха а ца хиннача тайпара организацийнии массово-политическии болх лелабари.

Ховш да кхашка балхаш деш болча наха юкъера массово-политически болх партийни организацеша дика вІаштІехьбаьккха, хьалхашка латтача таханарча декхарашца бувзабенна лелабеча моттигашка къахьегамхоша доаха толамаш лакхагІа хилар, цар болх дикагІа беш хилар. Иштта Наурски районерча Ленина цІерахча колхоза № 4 йолча тракторно-полеводчески бригаде дика вІаштІехьбаьккха лелабу из болх. Бригада агитатораша, комсомольца Калмыков Сергея хьалхле а лелаеш, хан-ханнахьа беседаш ю, керда газет деш, хьалхашка латтача декхарех, вай мехкарча а доазол дехьарча а кердадарех дІакхетабу къахьегамхой, дикагІа бараш къахьегама листокаш тІа бувц. 820 гектар квадратно-гнездовой хьисапе хьажкІаш дІайийнай бригадо укх шера, хІаьта квадраташ дика йолаш хьалтІа а яьннай. ХІанз царна культиваци е болабеннаб уж.

Гудермесски районерча «Дружба» яхача совхоза кхоалагІча отделене тракторно-полеводчески бригада коммунистически къахьегама цІи яккхара тІехьа къовсам лоаттабеш я. Болх беш воацача хана механизатора культурно салаІара мел эшар да цига. Дика читальни зал я, масса хана дешa керда газеташ, журналаш хул, кастта телевизор эцаргйолаш ба, болх дика бераш Сийлен доска тІа дІаязбу. Цудухьа шу бригада гІулакхаш а дика лел. Совхозе яьнна ца ГІеш ерригача районе а хьалхагІа йистеяьлар из бригада бІаьстий ялаташ дІадера балхаш дaь.

Хьалхашка латта декхараш кхоачашдеча шоашкара хьокхам а луш, наха юкъе кхетама болх дика а лелабеш эзараш агитатораш ба республикерча колхозашкеи совхозашкеи. Иштта Шалински района кхоалагІча отделене партийни организаце дикагІа барех агитатор лоархІаш ва тракторист Р. Наурханов. Ше лелаеча 100 гектарах хІара гектара тІара 50 центнер йоаккхаш фуалъяьха хьажкІаш яха дош деннад цо, хІаьта иштта дика ше наха юкъе бу кхетама болх а лелабу.

Кхашка балхаш деш болча къахьегамхошта юкъера массово-политически болх дика вІаштІехьбаьккха лелабеш партийни организацеш дукха я республике. Цхьабакъда кІезига яц из болх бицбалийта, социалистически яхьа хьалхле лелаяра гІулакх форманна леладеш, коммунистaши комсомольцаши бІаьстан балхаш деча хьалхарча мугІарашка хургболаш болх вІаштІехь ца боаккхаш йола партийни организацеш а. Во вІаштІехьбаьккха лелабу механизаторашта, кхашка болх беча къахьегамхошта юкъера кхетама болх Курчалоевски районерча колхозий парторганизацеша. Механизаторашта культурно салаІа моттиг яц, царна лекцеши докладаши ешац, е кхыметтел газеташи журналаши а кхахьац, радио яц, дикагІа барий опыт дІайовзийташ беседаш йиц бригадашка, социалистически яхье хьалха латтарий хьокхамаш берригача къахьегамхошта дІадовзийтац. «Къахьегама листокаш» арахецац. Иштта дукха кхоачамбоацараш доллашехь а политически агитаце боарам лакхбара тІехьа цхьаккха хІама дац партийни организацеша.

Къахьегамхошта юкъе беча кхетама балха лоархІамерa дакъа да гойтара агитаци. Цхьабакъда, цхьайолча партийни организацеша йоаггІача тайпара йоакхо йиц цу гІулакха. Во вІаштІехьдаьккха да гойтара агитаце гІулакх Грозненски районерча «Советская Россия» яхача колхозе, Старо-Юртовски совхозе, Первомайски районерча цхьайолча колхозашка, иштта кхычахьа а. Гойтара агитаци хила еза ССКП ЦК январски Пленума решенешца дувзаденна юрта боахама къахьегамхоша тІаийца социалистически декхараш къьгга дІадовзийташ.

Кхашка балхаш деча къахьегамхошта юкъера кхетама болх тоабара чІоаггІа новкъостал де йиш йолаш я культпросветучрежденеш. «ССКП ЦК январски Пленума решенешцеи XXII съезда кийчо ярцеи дувзаденна республикерча культура учрежденешта хьалхашка латта декхараш» яхача Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совето укх деношка тІаийцача соцам тІа къьгга белгалдаьд хІанз ССКП ЦК январски Пленума решенеш кхоачашъеча шерра социалистически яхь а йоаржаяь парте XXII съезда накъа долхача хана культурно-просветительни учрежденешта хьалхашка латта декхараш. Кино, радио, агитбригадай керда концерташ кхашка болх беча наьха дика салаІа вІаштІехьдаргдолаш леладе деза укх деношка.

Берригa массово-политически болх цунах дукхагІа пайда баргболча тайпара, политически агитаце чулоацам тоалургболаш лелабе беза масса хана а. ХІанз кхашкара балхаш сихденнача хана вай мехкарча а доазол дехьарча а керда дарех къахьегамхой дІакхетабаь, дикагІа барий опыт царна дІайовзийта ца Іеш, кхашкара балхаш во дераштa, юрта боахама машинех бизза пайда ца а эцаш, къахьегамах оагІув а увзаш болх лерттІа беш боацача цхьаболча механизаторашта, колхозникашта, совхоза болхлошта духьал къовсам лоаттабе а беза.

ДикагІа болх берий, техника дика лелаерий, шоай гІулакх дика довзаш а дукха дезаш а болча механизаторий масса хана йоакхо е еза, цар вахара хьал тоадара гІулакх теркам тІабохийташ леладе деза.

ДукхагІа терко еш, дикагІа вІаштІехьбаьккха партийни организацеша наха юкъера массово-политически болх лелабойя толамца чакхдаргда республикера дерригa кхашкара балхаш.

Н. С. Хрущев Батумера дІавахар

БАТУМИ, 15 май. (ТАСС). Тахан Батумера дІавахар Грузе Советски Іаьдал оттадьи Компарти вІашагІъеллаи 40 шу дизар дездеча дакъа лоацаш хинна ССКП ЦК Хьалхара секретарь, СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев.

Батумски вокзале новкъост Н. С. Хрущев накъа воаккхаш бар Грузе КП ЦК хьалхара секретарь В. П. Мжаванадзе, Грузински ССР Министрий Совета Председатель Г. Д. Джавахишвили, республика Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Г. С. Дзонидзе, хІаьта иштта Грузе КП Аджарски обкома хьалхара секретарь А. Д. Тхилайшвили, Аджарски АССР Министрий Совета председатель Л. М. Давитадзе, Аджаре Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Р. М. Комахидзе, Аджаре къахьегамхой викалаш.

В. И. Ленина Центральни музея 25 шу дизар

МОСКВА, 15 май. (ТАСС). Тахан 25 шу дизад В. И. Ленина Центральни музей хьайийла. Цу дезача денна хетаяь яр музея лекционни зале хинна торжественни собрани.

В. И. Ленина Центральни музея 25 шу дизарах доклад йир музея директора заместителa В. М. Михейкина.

Союзни республикашта йолча ССКП ЦК пропагандаи агитацеи отдела цІерах В. И. Ленина музея коллективага моаршал делар Н. М. Саушкина, ССКП ЦК-арча марксизма-ленинизма института цІерах — института директора заместителa Г. Д. Обичкина, къаьнарча большевикий цІерах — 1896 шера денз ССКП член волча Ф. Н. Петрова. Цу тайппара моаршал луш къамаьлаш дир г. Москва Свердловски ССКП РК хьалхарча секретара Г. А. Иванова, СССР революце музея а Советски Эскара Центральни музея а викалаша.

ХИМИЧЕСКИ ГИГАНТА ХЬАЛХАРА ПРОДУКЦИ

СТАВРОПОЛЬ (Куйбышевски область) .15 май. (ТАСС). Ставропольски синтетически каучука заводе тахан болх бе дІайолаялийтай латекс еш йолча цехий комплекс. Каучукаи каучук хьаеча бедалаи юкъерча продукта хьалхара парти арахийцай.

Мехкарча болх беча предприятешта юкъе яхай Волжски химически гигант. Массехк ди даьлча арахеца йолаергья синтетически каучук.

ССКП XXII съезда сийна

СКВАЖИНО КІЕДЖ ТЕХАЙ

Парте XXII-ча съезда сийна керда къахьегама котало яьккхай Карабулакски буров деттача контора болхлоша: пхе бетта йола буров тохара план ханал 16 ди хьалха кхоачашъяьй. Задани эггара хьалха кхоачашйир мастера нов. Панфилова кулгалдеча коммунистически къахьегама бригада. Цу коллективо № 78 йола скважина ханал хьалха буров теха а яьккха цун тохкам баьб. Йоккха мехкдаьтта кІедж техай скважино. Из толам парте XXII-ча съезда хетабу буровикаша.

Графикал дуккха а хьалха лел мастераша нн. Ильина, Бородацке, Касьяненкос, Шкурата, Тонкогубова кулгалду бригадаш а.

А. БАКАЛЮК.

ХІанззе а кийчду доакъар

Унх шера махулла дукхагІа хьайбашта доакъар Іалашдара чІоаггІа оарцагІбовла лаьрхІа ба Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза къахьегамхой. ХІанзале доакъарийна лаьрхІа 1200 гектара тІара рожь хьекхад механизатораша.

Рожь хьокхача хана къаьстта дика къахьегарца белгалбаьлар трактористаш Сухвалов Иван, Елисеев Владимир, Павлов Владимир, иштта кхыбараш. Планах хІара дийнахьа 21 гектар хьанха езача 26—28 гектар рожь хьокхар царех хІаране. ХІаьта дерригa рожь ворхІ дийнахьа хьекха а баьлар уж.

ХІанз рожь хьанха а хьекха Іодиллача кхашна араяьнна лел пресс-подборщиккий агрегаташ. Цар тІа болх беш ба механизатораш М. Сатвалови М. Кучеренкои. Сихха кийчо еш ба хІанз колхоза механизатораш махулла сихагІа арий тІаьнна баьцаш хьанха арабовлара.

С. СУЛИН.

Ерригроссийски яхье баьннаб

Хьажкlаш ханнахьеи дикеи дІаювлга боккхача лоархІамера гІулакх долга дика кхетаду МагІалбика района «Ингушский» совхоза 2-ча отделене дуккхача звеньевойша. Цудухьа чІоаггІа оарцагІбаьннаб уж бІаьстан балхаш сихагІа чакхдахара а тІаийца декхараш сийленца кхоачашдара а.

Ставропольерча цІи хезача механизатора нов. Денисенкос дІадоладаь механизаторашта юкъе Ерригроссийски яхь лацара гІулакх чІоаггІа раьза хинна тІаийцар отделенерча механизатораша Батыжев Салаудинеи цун новкъоста Умаров Нурадеи. ДикагІдолча фуца 200 гектара тІа лоаццача хана хьажкІаш дІайийнай цар, хІаьта квадраташ нийса а я. Дика хьатІаяла йолаеннай хьажкІаш. Уж дІайийначул тІехьагІа царна мел эша гІулакх ду механизатораша.

Ерригроссийски механизаторий яхье яьннай цу отделенера Алероев Наурде звено а. Цо гІулакх деш а я 200 гектара тІа дІайийна хьажкІаш. Царех хІара гектара тІара 60 центнер хьажкІаш чуэца лаьрхІад цо. Из декхар 5 центнер мара кІезигагІа дац нов. Батыжева тІаийцачул.

Ерригаш а 50 гектар мара яц звеньеваяс Балоева Іайшета лелаераш. Цхьабакъда, доккхий да цо тІаийца декхараш. ХІара гектара тІара 65 центнер хьажкІаш яха лаьрхІад Іайшета. Дика тоадаьча лаьтта агротехнико яххача тайпара цун лаьтта хьажкІаш дІайийра укх деношка дикача механизатора Балоев Мусас. Уж дІаювча хана квадраташ мишта хул а фийгаш кІоагашка нийса Іочулегий а хьежар массаза а сеялка тІа латташ хинна звеньевая Балоева Іайшет.

СУРТА ТІА: хьажкІаш дІаювш боахк звеньевая Балоева Іайшети тракторист Балоев Мусаи.

М. АХРИЕВ.

Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза Доланха-Юртарча отделене механизатор ва Кулбужев Мухарбик.

ХІанз вай республике цІи хезача хьажкІаш лелаерхочун Кусиева Зайдата участке хьажкІаш дІаювш ва из. Ала дезаш да балха эггара хьалхарча дийнахьа денз ший низ а хьинар а ца кходеш къахьегаш Мухарбик хьавоагІилга. Планах дийнахьа 13,4 гектара тІа хьажкІаш дІае езача 17—20 гектара тІа дІаюв цо.

Еррига хьажкІаш дІаюв Кулбужева квадратно-гнездови хьисапе. Квадраташ нийса я.

СУРТА ТІА: механизатор Кулбужев Мухарбик.

И. ПЛИЕВА тексти сурти.

Во кийчъю техника

«Назрановский» совхозе хІанз хьакха доладеннар рожь мара дац, цхьабакъда, бокъонца мангал арабала а ка бола культураш чуэца а йисаяц дукха ха. Цу балхашта техника кийча хилийта езаш ба совхоза кулгалхойи специалисташи. Гучох цу гІулакха сагото ечоа тара бац уж.

Ерригаш а совхозе йолаш яраш 34 ялат оардеи 9 силос хьокхеи комбайн, 13 тракторах йоаллаюи 23 тІехьайийза лелаюи жатка я, цхьабакъда бокъонца царна ремонт е йолаеннаяц совхоз хІанз а. Еррига ремонт яь яьннар 8 комбайн мара яц. Цул а вогІа да кІа хьокха 14 комбайн да воацаш хилар — комбайнераш хьожабаьбац цар тІа.

Мангал хьокхача 23 тракторни косилках ремонт яь яьннараш 15, хІаьта говрашца лелаеча 29 косилках 22 я тоаяь.

Ремонт е дола а ца деш, мукх а диаь уллаш да говрашца леладу 9 йолхьинг. ЧІоагІа хала хургда совхоза къахьегамхошта иштта кийчъяьча техникаца ялаташ чуэца а доаханна доакъар Іалашде а.

Кхы а вогІа гІулакх да совхоза керттерча специалистий а директора а бехка ялат чуэцар а гІожеи мошеи доакъараш кийчдара а планаш хІанз а отделенешка дІакхачийта ца хилар. Отделенешта йийкъаяц цонаш. Экажкъонгий-Юртарча отделенегара дІаийккхача, доакъараш кийчду бригадаш вІашагІъехкаяц совхозе цхьанна а отделене. Геттара во латт мангал хьакхара гІулакх. Кулгалхоша цонаш чорае ха ца оттадарах дукха доакъар доаду хьайбаша.

Цхьайола цонаш шаьрача ца хиларах дикка мангал хьакха безаргба кара, цхьабакъда, цу гІулакха кийчдаь манталаш а йолхьингаш а дац.

Йол хьакха а ялаташ чуэца а техника кийчъярах дола дешаш укх деношка юкъарча партийни собране дийца а дийца, соцам бир 20 май тІакхачалехьа еррига техника а инвентарь а кийчйойла аьнна, цхьабакъда, цу гІулакхах даь хайра хІама дац.

Массаза санна тІехьа ца а латташ шоай болх тоабе а шоаш увттаю производственни планаш кхоачашъе а еза ха хьакхаьчай совхоза кулгалхоштеи керттерча специалисташтеи.

Н. РУСЛАНОВ.

Саясановски район дІаяккхарах дола

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

1961 шера 13 мая арадаьннача «Нохч-ГІалгІай АССР Саясановски район дІаяккхара хьакъехьарча» РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа, дІаяьккхача Саясановски района юрта Советаш дІалуйла: Хиди-Хуторскии Ялхой-Мохкскии — Курчалой районага; Курчалинскии Центороевскии—Ведана районага; Аллероевскии Гардалинскии, Саясановскии, Шуанинскии—Ножай-Юрта районага.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. КОМАРОВ.

г. Грозный,
1961 шера, 13 май.

Советски правительства ДІАХОЙТАШ ДАР

ЖЕНЕВА, 15 май. (ТАСС). Тахан Великобритане викало председателал а деш, лоацца перерыв хинначул тІехьагІа, ядерни герза тохкамаш делга дІадаккхарах кхаь пачхахьалкхен йолча совещане аргІан йола заседани хилар. Хьалхара къамаьл дир американски делегата А. Дина. Американски предложенеш «тІаэца безам бац советски делегаце» аьлар цо цІаькха а.

Цул тІехьагІа къамаьл дир Советски Союза делегата С. К. Царапкина, Советски правительства тІадилларах цо, дІакхайдир ер:

«Советски Союз хьдда духьал я моллагІаш дале а ядерни тохкамаш дара. Женеве еча переговорашка советски оагІув шийна могар деш ба чІоаггІа тІахьожам а лоаттабеш атомнии водороднии бомбашта цІаккха а цхьаккха тайпа тохкамаш дергдоаца договор оттаяра тІехьа. Из тайпа договор яра беш бола барт аттача баккха гІерташ алхха ше цхьанне ядерни тохкамаш делга соцадир Советски правительства —Малхбузерча пачхахьалкхенаша а уж тайпа тохкамаш дергдац, аьнна хеташ.

Цхьабакъда, США-цеи Англецеи цхьана тІема союзник йолча Франце, Генеральни Ассамблея решенешкеи дуккха пачхахьалкхенаш духьал хиларгеи ца хьожаш хадданза тохкамаш ду атомнии водороднии герза. Франце леладу уж тайпа гІулакхаш данне а нийса лархІа йиш яц къаьстта, цІаккха дергдоацаш ядерни герза ду тохкамаш дІадаха Женеве переговораш еча хана хІаьта а. Советски оагІоно дуккхаз а дІахайтад французски правительства леладу уж тайпа гІулакхаш ядерни герза ду массе тайпа тохкамаш дІадаха Женеве барт бара новкъарле ца еш дусарт ца хилар.

Франце дІахо а ядерни герза тохкамаш дойя, цу гІулакхо Советски Союз атомнии водороднии бомбашта юха тохкамаш де йолаянза яргйоацача хьал тІа оттаю.

Советски правительства совещанена юкъе дакъа лоацача США-и Англеи правительствай теркам юха а тІабохийт НАТО гІолла цар союзни йолча Франце, Советски Союзо ядерни герза тохкамаш делга соцадаьча хана, уж тохкамаш деш хилара. Нагахь санна цар союзник йолча Франце а доацаш, Советски Союза союзникех йолча цхьанне, масала, Чехословаке уж тайпа тохкамаш деш хиннадаларе, шек воалилга яллац США-и Англии цу гІулакха хьдда духьал яргхиларах.

Советски правительства ше дІаала декхарийла лерхІ, нагахь санна малхбузерча пачхахьалкхений группировкана юкъе дакъа лоацача моллагІча а цхьанне тІехьатІайоагІача хана а ядерни герза тохкамаш дойя, уж тайпа тохкамаш делга дІадаккхарах барт белга де йиш йоацаш хилар дІахайта. Дика кхетадеш ма дий, цу гІулакха бехктокхаме малхбузера пачхахьалкхенаш хилар».

Ше къамаьл деш советски делегата аьлар, Франце ядерни герза дІахо а тохкамаш деш хиларал кхы а уж дергдолаш хиларал 21 мартехь а совещанена юкъе дакъа лоацарий теркам тІабахийта хинна хилар. Советски делегаце дІакхайкадир цу хана Франце дІахо а ядерни герза тохкамаш дар ООН-а резолюце решенеш воча тайпара телхаелга а переговораш яра гІулакх чІоаггІа халача хьал тІа оттаделга а хилар. Переговораш яра юкъера яккха йиш йоаца факт лерхІ СССР-о цу тІема группировка кхыча членашта хьалхара, вешта аьлча США-неи Англенеи хьалхара, ше НАТО член хиларах тарра, НАТО гІолла доагІа, ядерни герз дикагІа тоадеш къаьстта бола болх бара союзни декхараш Франце кхоачашдеш хила тарлургхилар. СССР-о ядерни тохкамаш ца дарах дола ший декхараш цІена а дизза а кхоачашдеча хана малхбузерча пачхахьалкхенаша леладу уж тайпа гІулакхаш ядерни герза хьакъехьа шоаш тІеххила делга мара кхыча тайпара лархІа йиш яц. Советски делегаце ше даьча кхайкарала тІа белгалдаьккхар, цу дерриганеша договор яра кхерам тІатувсаш а из тайпа договор е йиш йоацача йоаккхаш а хилар. США-и Англеи правительстваша цу гІулакха хьакъехьа йоаггІаш йола выводаш ерг ма йий, аьнна хеташ яр советски делегаци.

Цхьабакъда, дІахо хиннача гІулакхаша хьахьекхар, ядерни герза тохкамаш делга дІадаккха Женеве переговораш еш йолча малхбузерча пачхахьалкхенаша цу гІулакха бе боаггІаш бола лоархІам баь ца хилар.

Из бахьан долаш НАТО гІоллара США-и Англеи союзник йолча Франце дІахо а ядерни герза тохкамаш ду, 25 апреле, Сахаре керда атомни бомба эккхийташ, аргІан боагІа тохкам баь хилар ховш ма дий.

ХЬАЙБАШТА ДОАКЪАР ІАЛАШДЕШ ЛАТТ

Грозненски района «Горячеисточненский» совхоза кхашкара балхаш сихденнад. Совхоза механизатораш парте XXII-ча съезда сийна шоайла яхье а баьнна, цунна балха совгІаташ кийчдеш ба.

Балха тІа массанена а хьокхам тел хиш ца дехкача лаьтташка юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара 40 центнерал кІезигагІа йоацаш фуалъяьха хьажкІаши 350 центнер тІад а тІехьа моша хьажкІаши яха аьнна декхар тІаийцача хьажкІаш лелаераша. «Кхай аьла» дІайийнай 7 балха дийнахьа. ХьажкІаш хьалтІа дика а яьннай, квадраташ нийса а хиннай.

ХІанз эггара дикагІа хьажкІаш йола кха да Бараханов Абус леладер. Цу механизаторо массанел хьалхагІа а лоаццача хана а хьажкІаш дІаерах дика пайда баьннаб. Ставропольерча хьажкІаш лелаечун нов. Денисенкой опыт хьаллаьцача хьалха латтача хьажкІаш лелаечо совхоза директгара дийхар обработка е еза кхаш шийна шозза дукхагІа далар. 100 гектара меттел хІанз Бараханов Абус 209 гектара тІа дІайийнача хьажкІашта Іунал ду. Ший беррита низ тІабахийтаб цо хьажкІашта гІулакх дикагІа дар духьа. ДІайийна хьажкІаш тІаялалехьа макхаш даьхад цо, хІаьта хІанз культиваци еш ва. Норма 17 гектар йолча цо хІара денна 25—30 гектара тІа культиваци ю.

ХьажкІаш лелаерел тІехьабусаш бац свекла лелаераш а. Свекла цу боахаме керда дІайийна культура я. Из чІоагІа лоархІам болаш я доакъарий база чІоагІъяра. ХьажкІаш лелаерел тІехьа ца биса гІерташ кердача культурана дика гІулакх деш ба свекла лелаераш.

Свеклана къаьстта дика гІулакх ду шоллагІча отделенерча Мурдиева Хьавас кулгалдеча 83 гектар свекла лелаеча звенос. 17 саг ва цу звеноца. Цар нийса лелаю агротехника. Планах яккха езар 100 центнер мара йоаццаше а звенос декхар тІаийцад хІара гектара тІара 150 центнер свекла яккха.

ХьалхагІа кІа хиннача зяба аьхача лаьтта дІайийнай укхаза свекла. ХІара гектара тІа диллад 5 тонн кхои 1 тонн суперфосфати. Свекла дика дІаерах дика тІа а яьннай, мугІараш нийса а хиннад.

БІаьсти екъа хилар бахьан долаш ах дакъа мара шекар ца доала свекла дика дегІаягІац, хІаьта оасар сихагІа тІадоагІа. Культиваци е лоархІабанзар свекла лелаераш, хІана аьлча свекла дІайийна мутІараш культиваторо лаьтта тІахьекха къайла а даьха, чІоагІъенна яланза йола свекла йоае мегар. Свекла лордаш лакхъеннaчул тІехьагІа е еза культиваци. Цхьабакъда, оасар тaьна далийта йиш яц — сиха дегІадоагІа из. ТІаккха свекла лелаераша кулгашца оасар де лаьрхІар цу культурана. ЙоархІаш дукхагІа тІаяьннача кхапка де доладир оасар. ХІанзале а 20 гектара тІа оасар даь яьннай звено. Нормах оасар де деза 10 сотых йолча метте, звеной членаша Зубаева Букас, Тулаева Шарипата, Умаева Секента, кхычар 13—14 сотыха тІа ду оасар.

ХІанз сихбаь мангал хьокхаш латт совхозе. Мангал ханнахьа хьекха баккха а токхорашн холаши де а гІерташ ба механизатораш.

Мукх хьокхаш волча Мерзоев Рамазана «Беларусь» яхача тракторах йоаллача косилкаца нормах 18 гектара тІара мара хьакха ца безача, 30 гектара тІара хьокх из, хІаьта Тулаев Сулим норма иззал йолча метте, ДТ-54 яхача трактора тІехьарча трехбрускаца 20—25 гектара тІара мукх хьокх.

Касарах улла йол хьалъэцаш ва Халидов Шарип. Цо хІара денна 35 гектара тІара йолл хьалъэц. ДТ-54 яхача тракторца паркхаш деш ва механизатор Дадаев ХІарон.

Укх май бетта хьекхача аьлах холаш деш латт хІанз совхозе.

Совхоза механизаторaштеи полеводаштеи дагалаттар цаІ да — хьайбашта доакъар дукхагІа Іалашделга, концентраташ, силос, корнеплодаш, йол дукхагІа а Іоаяь, совхозе шортта дулхи шуреи хулийтилга.

С. КОСТИН.

Парторганизаце хьалхленца дегIаенай совхоз

ГАЗЕТА ШТАТЕ ЙОАЦАЧА ОТДЕЛО КИЙЧЪЯЬЙ

ССКП Центральни Комитета январски Пленумо белгалдаьхар юрта боахам кхы а чIоагIагIа дегIабоалабар духьа, мелъэш юртбоахама продукташ хилийтар духьа лоаттабеча къовсамера партеи халкъеи сагота-гIа дола декхараш. Колхозхошеи совхозий болхлошеи Пленума решенеш кхоачашъяр духьа яхь шерагIа йоаржаю.

Цу хьалашка лоархIам лакхлу парте XXII-ча съезда боагIача тайпара накъабахар духьа, семилетка кхоалагIча шера коммунистически общество хьалъеча керда толамаш дахар духьа юрташкарча къахьегамхоша караийца дика гIулакх хьаллаца дезаш йолча партийни организаце.

Теркал бе мегарболаш болх ба Старопромысловски района № 2 йолча баьца даарий-шурий совхоза партийни бюрос бер.

Укхаза гуш я бокъонца йола коллективность, партийни организаце (секретарь нов. Крутилин) балха хьалхара жоп дала дезаш партийни бюро хIара член хилар. ЛоархIамегIара дешаш вIашш дага а боалаш къестаду партийни бюрон берригача членаша, тIагIертта къовсам лоаттабу тIаийца решенеш чакхъяхар духьа, совхоза коллектива а социалистически декхараш кхоачашдар духьа къовсам лоаттабара коммунисташ оарцагIбоах.

Цхьан бетта лаьрхIа оттаеш йолча планах болх бу парторганизаце. Из оттаеча хана дакъа лоацаш хул партийни бюро берригa членаш, хIаравар шийгар доагIа дош ала гIерт партийни болх тоабар духьа.

Дукха ха йоаццаш партийни собране дийцар семилетка кхоалагIча шера тIаийца социалистически декхараш мишта кхоачашду яха дош. ЦукхагIа йийцараш хьайбаш леладерий бригадаш яр.

Бригадашкеи гурташкеи беш бола массово-политически болх чIоагIбаьб партини бюрос. Цхьан дешаца аьлча, партийни собране яь решени кхоачашъергйола гIулакх вIаштIехьдаьккхад, хIаьта цунах дика пайда а баьннаб. Доахан деттара болх кIоаргга тохкилга отделене кулгалхошта тIадиллад партийни собране.

Из гIулакх кхоачашдар духьа тохкамбеш доахан деттилга управляюще нов. Е. К. Винника вIаштIехьдаккхарах хIанз шура дукхагIа йоах.

Хьайбай боахаме, лаьттанцарча балхашка, механизатораша юкъе шоаш дакъа лоацаш хиларах партийни бюро членашта дика гу хIара моттигера тIулакхаш. Дуккхача хьале де дезараш шоаш ду цар. Цхьабакъда, гIулакх массава юкъе а волаш къоастаде дезаш моттиг хилча, массаза а партийни бюро ше хьож, производственни участке дIа а гIойя къоастаду моллагIа дош.

Ше тIаийца решенеш кхоачашъелга вIаштIехьдоахаш йолча партийни бюрос даим тIахьожам лоаттабу партийни собранешка коммунисташа белгалдаьха хIамаш а цар тийнна предложенеш а балха тIа сихха кхоачашъяр духьа.

Совхоза партийни организаце балхацара дика гIулакх да, боахамеи политически балха деррига дешаш, коммунисташ, совхоза специалисташ, кулгалхой, парте боаца хьалха латта болхлой юкъе а болаш къестадеш хилар.

МугIарех бола коммунисташ а парте боаца дукха активисташ а юкъеоз партийни бюрос а коммунистий собране а дувца деза дешаш кийчдара, тIаийца решенеш мишта кхоачашъю хьажара, шойла яхь лелаеча отделенеша, фермаша, бригадаша, шоай социалистически декхараш мишта кхоачашду хьожаш шойла тохкамаш дара, дикагIа йола опыташ вIашагIтохара а уж йоаржаяра а, кхыча дешашта а.

Укхаза партийни гIулакхаш тIадехк дукхагIа болча коммунисташта а парте боацача дукхача болхлошта а, хIаьта дуккха а дукхагIчар шоай декхараш цIена кхоачаш а ду.

Совхоза партийни организаце актив я дикагIа бола производственникаш, практически балха тIа партийни организацена даим новкъостал деш бола инициативни нах.

Комсаш лелаеча бригада цхьан звенона керте латт парте йоаца Дакаева Роза. Цун кулгалца комсаш чIоагIа хьувкъайир соахка комсаш лелаеча болхлоша. Ший производственни план 124 процент кхоачашъйир звенос. Звеньеваяс дика кулгалдарах, агротехника нийса чакхъяхарах, дикагIа йола балха методаш юкъекхувларах даьхар уж толамаш.

Нов. Дакаева дика производственница хиларах партийни бюрос цунна тIадиллар нохчий кхалнаха юкъе агитационни болх лелабелга. Сийленца кхоачашду цо шийна тIадилла из партийни декхар.

Парте боацарий актива юкъе хьалхле лелаю болхлой хинна Iац. Цига ба производстве цIена къахьегаш а общественни вахара юкъе дика дакъа лоацаш а бола мугIарера болхлойи специалисташи. Царех ба доаркаш новкъостий А. Мустапаева, Х. Юсупова, Х. Дахаева, А. Беленко, тайп-тайпара балхаш деш йола П. Гекиева, трактористаш А. Тангиев, Р. Хаухаев, сомий бешамаш лелаеча бригадера болхлой К. Дакаева, О. Лопатина, дуккха кхыбараш.

ЛоархIамера дешаш къоастадеча хана массаза а парте боацарий активатара новкъостал ийду партийни организаце, чIоагIа теркалдийя хьаэц цо яхар. Парте боаца активисташ каст-каста партсобранешка бех, цхьабараштa дешаш кийчделга тIадул. Парте боаца дуккха болхлой партийни дешар Iомадеш ба.

Партийни организаце даим терко ю агитационно-пропагандистски балха дешай. Цу балха дешаша хадданза дувц партийни бюро заседанешкеи коммунистий собранешкеи. Иштта чIоагIа теркам тIабохийташ леладу партийни организаце коммунистийи парте боацача активистийи идейни кхетам лакхбара дешаш. Совхозе болх беш хиннай юртбоахама предприятей конкретни экономика Iомаю кружок, ССКП истори Iомаду кружок. юхххьанцара экономически школа. лоаман кхалнаха политграмота хьеха кружок, комсомольски политкружок.

ХIара коммунист массаза а ший бIарга кIал лоаттаву партийни бюрос, цо мишта деш, цунна малагIа новкъостал эш хов цунна. Цу доллача хIаманна пайда лу занятей идейни чулоацам тоабаро.

Наха дика дакъа лоацаш чакхъяьлар итогови занятеш конкретни экономика хьехача, лоаман кхалнаха юхххьанцара политграмота хьехача, кхыча кружокашка.

Дика болх бу 22 коммунисти парте воаца 25 саги юкъе волча агитколлективо. ХIара агитаторга дIаеннай производственни участкаши десятидворкаши. Де а доагIаш сий деш ба агитатораш новкъостий Э. Османов, А. Гучиев, М. Храмых, И. Ковраев, кхыбараш.

Совхоз дукхача хана денз тIехьаюсаш хьаенарех цаI я. Дика Iалашъяьяцар совхоз хадданза болх беча кадращца, къаьстта кертера говзалаш яращца. Халача балха процессашта комплексни механизаци яра гIулакх эсала дар. Хьайбай боахамерча цIенхашттача кхоачамбоацарех цаI дар, цIаккха а кхоачамболаш доакъараш ца хилар, баьца даарий хьувкъамаш лоха хилар.

Парте XXI-гIа съезд хинначул тIехьагIа дикагIча оагIорахьа ходаллал тоадала доладелар гIулакхаш. Совхоза а партийни организацена а керте оттабаьб дика кийчбаь, хIанзара декхараш кхоачашде могаргдола болхлой.

Отделенешта, фермашта, бригадашта керте эттаб шоай гIулакх довзаш а дукхадезаш а бола нах. Шерра йоаржаю хьалха латтарий опыт. ХIаьта болх эргабаккхарах лоацчача хана баьнна пайда гуш ба.

Партийни организаце керттера низаш производственни участкашка дIанийсдаьд. ССКП член а члений кандидат а волча 47 сагах 35 саг бригадашка, мастерскешка, хьайбаш леладеча болх беш ва.

Масала, коммунист нов. Абубакаров Iаьсий леладеча ферме бригадиралла болх беш ва. Цо кулгалдеш йолча бригада коллективо дика кхоачашду парте XXII-ча съезда сийна ше тIаийца социалистически декхараш.

Абубакарова бригада коммунистически къахьегама бригада яха сийлен цIи яккха къовсам лоаттабеш я.

Иштта дика вIаштIехьбаьккха лелабу организаторски болх зехьа бовц. Шеко йоацаш да совхоза боахам тоалуш, лакхлуш боагIилга. ХIанз республике дикагIа лоархIача совхозий мугIаре я совхоз.

В. БЕЛЕЦКИЙ.

Татарски АССР. Ромашкински мехкдаьтта доаккхача моттигера хьараювлача газах пайда эцаргболаш органически синтеза завод юллаш латт Казане. ХIанзара керда технологи а йолаш автоматизированни предприяти хургья из. Органически синтеза хьалхара очередь болх бе йолалургья 1962 шера. Из гIишло хьалъяра шефство лелаю комсомоло. Мехка тайп-тайпарча моттигашкара баьхка дукха кагирхой ба цига болх беш. ССКП XXII съезд хьаелла ди дIакхоачаш цхьайола производственни объекташ ханал хьалха хьалъяха лерхI гIишлош ераша.

Сурта тIа: монтажникаш сварщик В. Замилови (аьрдехьа) слесарь А. Тихонови завода цхьан корпусе болх беш боахк.

Б. Мясникова сурт.

ТАСС фотохроника.

Депутата ди

Дукха ха йоаццаш Грознерча № 5 йолча ремесленни училище города Грозне Ленински района къахьегамхой депутатий Совета депутата ди хилар.

Дукха депутаташ гулбеннабар цига.

Депутата декхарехи цун бокъонехи доклад йир Ленински райисполкома секретара нов. В. П. Починкинас. Цо белгалдаьккхар, депутат ше хержача нахаца чIоаггIа бувзам болаш, цар хаттарашка, дагадоахкарашка, хьашташка ладувгIаш, каст-каста уж болча водаш хила везилга. Ше халкъа Iу хилар дицдалийта йиш яц депутата, аьлар цо.

Цул тIехьагIа депутаташ болаш шоаш наха юкъе беча балха опыт дIайовзийташ къамаьлаш дир дуккхаза а депутаталла хоржаш хьабоагIача къаьнарча депутаташа П. С. Семеновеи М. А. Матваси.

Ленински районе хьалъеча боахамеи культураи гIишлонех къамаьл дир Ленински райисполкома председатела нов. В. Н. Хайтинас.

— 1961 шера Ленински районе 27 эзар квадратни метр нах чубаха цIенош, автобаза, винохранилище, типографи , «Космос» яха кинотеатр, Калинина цIерахча поселке бани, берий беш хьалъергья, «Красный молот», кирпишкий а консервни а заводаш шеръергья,— аьлар цо. — Укх шера бахача нахага 10 эзар квадратни метр чубаха цIенош кхоачаргда.

Шоаш баьхача цIабаьхкача, торо йоацача нохчаштеи гIалгIаштеи дIахо а новкъостал дергда, аьлар нов. Хайтинас.

Нн. Хайтинаси Починкинаси даьча къамаьлех лаьца дукха хаттараш дир депутаташа.

Депутаташта дунен халкъашта юкъе латта таханара хьал дувцаш лекци йийшар парте Ленински райкома орготдела заведующе П. М. Хорашилова.

Ч. ЮСУПОВ.

Пенсионераша новкъостал ду

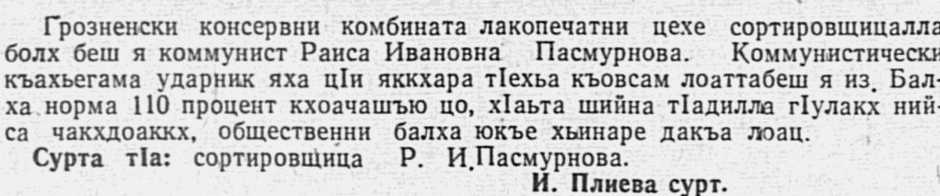
ССКП XXII-ча съезда сийна тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдара шерра социалистически яхь а йоаржаяь хьинаре къахьегаш я «Красный молот» завода № 4 йолча кузнечни цеха коллектив.

ДикагIа бола болхлой—кузнеца нов. Олейниковеи мастера Зиминеи могаш хиларах балха ара ца боалаш дукха ха яьккхар. Цудухьа хала дар № 4 йолча цеха коллектива болх бе, хIаьта тIаийца декхараш а кхоачаш ца деш диса мегаш дар.

Цу коллектива новкъостала баьхкар къаьнара производственникаш, хIанзара пенсионераш кузнец Фучаджии мастер К. Петренкои. Цамогаш бараштa меттел болх беш хилар цехаца массаза а бувзам лелабеш бола уж пенсионераш.

Безаме тIаийцар къаьнара производственникаш цеха болхлоша. 1-ча Мая сийна тIаийца декхараш тIехкхоачашдир цу цеха коллективо, хIаьта апрель бетта план кхоачашйир 106 процент. ХIанз каст-каста шоаш хьалха болх баьча цеха коллектива новкъостал де ух цхьан хана дикача балхаца цIи хеза хинна пенсионераш.

Е. СВЕНТИЦКИЙ,
№ 4 йолча цеха инженер-нормировщик.

Грозненски консервни комбината лакопечатни цехе сортировщицалла болх беш я коммунист Раиса Ивановна Пасмурнова. Коммунистически къахьегама ударник яха цIи яккхара тIехьа къовсам лоаттабеш я из. Балха норма 110 процент кхоачашъю цо, хIаьта шийна тIадилла гIулакх нийса чакхдоаккх, общественни балха юкъе хьинаре дакъа лоац.

Сурта тIа: сортировщица Р. И. Пасмурнова.

И. Плиева сурт.

Комсомольций политически дешара шера итогаш

Комсомола Сунженски райкомои комсомольски организацешеи дика вIаштIехьъяьха хиннай укх шера комсомольций политически дешара занятеш.

Дешара шу доладуш комсомола истори Iомадара 12 кружоки «Коммунизм хьалъяр вай тIехьен практически декхар да» яха кружоки вIашагIъеллаяр, 200 зIамсаги йоIи чу а лоацаш. Царна юкъе бар хьайбаш леладераш, преподавателаш, медицински болхлой, торговле болхлой, кхашка болх бераш.

Хан-ханнахьа занятеш яьй «Путь к коммунизму» яхача колхоза кружокашка. Цига занятеш яьй Нестеровски юкъерча школа преподавателаша Думчиковеи, Моисееваси, районни больницерча кружоке пропагандиста Поддолковаси.

Программах йоагIа материалаш Iомаярал совгIа, текущи политика дешаш а Iомадир цу кружокашка.

Дешара шу дика чакхдаьккхар связа района конторерча марксизм-ленинизм Iомадеча кружоко. Цига хьийхар пропагандиста Железняка. Занятеш хан-ханнахьа хилар. Кружоке дешаш 17 саг вар. Уж занятешка а ухар, цар материалаш дика а Iомайора. Итогови занятеш тIа цар хьахьеккхар шоаш марксизма-ленинизма лардаш дика Iомаяьлга. Шоашка даьча хаттараштa кIоаргга жопаш тийлар цар, шоаш Iомаяь хинна материал укх тIеххьарча хана хиннача гIулакхашца, республикеи районеи хиннача хIамашца довзаш. Шоаш Iомадаьр практикана юкъедоаладе ховргдолаш дешар Iомадир кружоке деша баьгIараша. Белгалбаьнна дика дийшар Щербаковас, Булгаковас, Цукановас, Убоговас, Романовас, кхычар а.

Районерча марксизма-ленинизма университете деша вагIа 40 совгIа зIамсаги йоIи.

Бакъда цхьайолча комсомольски организацешка кружокий болх дика вIаштIехьбаьккха хиннабац. Къаьстта во дар гIулакх «XX-гIа партсъезд» яхача колхозерча кружоке. Цига пропагандист яр Битина. Дешара шу долалуча юххье ехар из кружок. Цун болх юхадIаболабалийтара цхьанне а йоакхо янзар.

Иштта гIулакх хилар Ассиновски консервни заводерча кружоке а (комсомола комитета секретарь Никонова).

ХIаьта района культура сайрийнарча университете вIалла болх баьбац ала йиш йолаш во лаьттар кружока гIулакх.

Цхьайолча кружокашка болх мела вIаштIехьбаьккха хиннабале а, итогови занятеша хьахьеккхар кружокашка деша баьгIараша марксизма-ленинизма лардаш, комсомола истори, предприятей, колхозий, совхозий боахама дешаш дика Iомадар.

Р. НАУРБИЕВ,
(собкор.)

Уж хургба инженераш-гIишлошъераш

Вай Нохч-ГIалгIайчен столице Грозне 40 шу хьалха мехкдаьтта институт хьайийлар. Цу хана денз 7 эзарнел совгIа инженераш-мехкдаьттахой арахийцаб цо. Институто лакхера квалификаци йолаш специалисташ кийчбу.

Дукха ха яц строительни факультет институте хьайийла. Бакъда, 400 гаргга инженер-гIишлошъерхо арахийцав факультето. Арахийца цхьабола къона специалисташ дика дIабайзаб вай мехка бахача дуккхача къахьегамхошта.

Вай мехкарча дуккхача городашка болх беш ба мехкдаьтта институто арахийца инженераш-гIишлошъерхой.

ХIанз къона инженераш арахеца кийчлуш я из факультет. Кастта инженераш хургбола 56 студент шоай дипломни проекташ кийчъеш ба. Царна юкъе дукха ба вайнаьха кагирхой а. Масала, тIехдика дешархо-дипломник вола Куштов Якъуб, хIаьта иштта Гузиев Абукар, Арсамиков Iиса, Талаев Усам, Ужахов Ахьмад.

Укх шера йистебоалаш бола уж къона специалисташ семилетке гIишлош мел еча моттигашка дIа-юха гIоргба.

П. ПОПОВ.

Хьокхаме къахьег

ХIанз коммунистически къахьегама коллектива цIи лелаю «Главнефтесбыта» производственно-товарни контора кхоалагIча участка № 2 йолча цеха коллектив. Укхаза из сийлен цIи яккхара хIара болхлочо дакъа лаьцад. Дика болх беш хьавоагIа оператор В. Мозеров. Конторерча кхыча участкашка балха боахкачарна а лу цо дика балха хьокхам. Дика болх барал совгIа чIоагIа къовсам лоаттабу оператора ший балха говзал лакхъяра а. ДIадахача шера балха тIера ца воалаш кагирхой сайрийнара школа йисте а яьккха Грознерча мехкдаьтта институте заочно дешаш ва из хIанз.

Дукха ха йоаццаш производства партийни организаце ССКП парте члена кандидаталла хьайийцав нов. Мозеров.

ХIанз партеи правительстваи решенеш кхоачашъяра, ССКП XXII съезда сийна дикача совгIатаца накъа бахкара хIара бетта йола производственни нормаш тIехкхоачашъеш хьабоагIа контора къахьегамхой. Из декхар кхоачашде вIаштIехьдаргда хIана аьлча барти цхьоагIои чIоагIа лелаю цар.

П. ВИШНЕВСКИЙ.

Бер кIалхардаьккхад

Укх деношка Ермоловская—Алды яхача машиннаькъа участке гIолла поезд дIаюгар Грознерча машиннаькъа отделене машиниста И. Романовеи цун помощника Б. Черниковеи. Цаьхха царна бIаргадейра поезда гаьна доаццаш наькъа тIа латта 3—4 шу даьнна бер. ЧIоагIа сигнал теллаше а новкъара дIадалацар бер. ТIаккха поезд юхасоцае велар машинист. Цхьабакъда, бер долча дIаккхачалехьа из соцалургйолаш яцар.

Сихха поезда тIера Iо а иккха, цул хьалха а ваьнна, поезд бера дIатIаккхача ши метр мара ца йисача хана из кIалхардаьккхар нов. Черникова.

Машиннаькъа отделене начальника баркал а аьлар, совгIаташ а делар бер кIалхардаьккхараштa.

Г. АНОХОВ.

ТЕХНИЧЕСКИ ПРОГРЕСС ЯРА КЪОВСАМ ЛОАТТАБУ

СССР промышленноста технически прогресс е аьнна парте XXI-гIча съездо оттаяьча йоккхача программа тIа белгалдаьд мехкдаьттаи химически промышленность чIоаггIа дегIайоалае езаш хилар.

Геологе, мехкдаьттаи газеи скважинашта бурув деттара, мехкдаьтта доаллача моттигех пайда эцара проблемаш а, хIаьта иштта мехкдаьтта чакхдоаккхилгеи мехкдаьтта химии дIахо дегIадоаладара декхараш а хаьддача боарамашка кхоачашдеш йолча вай мехкарча кIеззига мара йоацача Iилма-тохкама учрежденеех цаI я Грозненски мехкдаьтта Iилма-тохкама институт.

Цу гIулакхо къаьстта доккха бехктокхамера декхар тIадожаду института коллектива вай мехка коммунизм хьалъе, аьнна ССКП XXI-гIча исторически съездо оттаяь йоккха программа кхоачашъеча.

Мишта кхоачашду ГрозНИИ коллективо мехкдаьтта промышленностаи Iилманеи хьалхашка вай парте оттадаь декхар?

Ше даь тохкамаш ларде а лаьца, 1960 шера институто предложенеш еннай Нохч-ГIалгIай АССР-е газ лаьтта кIал лоаттаелга вIаштIехьдаккха, аьнна.

Белггала дика хIамаш карагIдаьннад института коллектива скважинаш йоахаш бурув тохачара техникеи технологии эргаяккхара даькъе.

Производственникашца айхха цхьана творчески къа а хьегаш ГрозНИИ Iилман болхлоша керда конструкции технологии кийчъяьй Галюгаевски яхача станицана юхxе (Ставропольский край) мехкдаьтта доаллача мезозойни тIоанашта тохкам бар духьа 1960 шера яьккхача 5500—6000 метр кIоаргача скважина бурув тохара. Из я хIанз СССР-е эггара кIоаргагIа йола скважина.

Укх тIеххьарча шерашка К. И. Лошкарева хьалхленца бурув тохара гIулакхаш леладеш йолча лабораторе Iилман болхлой коллективо дуккха опытно-конструкторски балхаш даьд мехкдаьтта Iилма-тохкама институте, хьалхагIа цу институте хьаяь хинна тIоанаш тохкача механизма конструкци эргайоаккхаш. Уж балхаш чакхдахарах хьаяьй тайп-тайпара шорал долча скважинашта йола, дикка эргаяьха оатхалаши узлаши йола тохкам беча аппарата модификаци. Бурув тохара балхаш дикка тоадаьд цу аппарата.

Гидравлически управленеца болх беш а запорни клапан йоаллаш а йолча ГрозНИИ хьалъяьча цу керда-ча аппарата 1959—1960 шерашка дуккхаза а тохкамаш даьд бурув тохача хана 3500 метрга кхоачаш кIоарга йолхача, тIера хьалъянза йолча скважинашка тIоанашта бурув а детташ.

Тампонажни цементий керда маркаш хьаяра хьалхагIа дIадоладаь хинна балхаш дIахо дахьар бахьан долаш укх тIеххьарча шерашка технически Iилмай кандидата Е. К. Мачинске хьалхленца ГрозНИИ дуккха рецептураши технологии кийчъяьй скважинашка моллагIа температуреи (22 градусагара 300 градусага кхаччалца) 700—800 атмосферага кхоачаш йола давленин хуле а тампонажни балхаш де вIаштIехьдоалийташ йола шлако-гIомарий цементаш а цементно-гIомарий маркхалаш а кийчдара. Цу тайппара, института вIаштIехьдаьхача цу балхех пайда эцаро хIанззе а Iалашдергда 7—10 эзар метр кIоаргача скважинашкара гидроизоляционни балхаш дика чакхдоахилга. Цу тайпара болх вайна ховчча тайпара СССР-е духхьашха чакхбаьккха ба.

Буровой насосашта модернизаци яра йола дукха мероприятеш Л. Г. Алексеева хьалхленца лаборатоpe коллективо кийчъяь а промышленносте тохкам баь а я. ХIанз СССР-е болх беш йолча буровой насосашта модернизаци яра хьакъехьа ГрозНИИ енна предложенеш чакхъяхар бахьан долаш хьалхарчул дикагIа бу цар болх. Модернизаци яь йола керда оатхалаши узлаши цу тайппара дIатIаийцай СССР-е хIанзара буровой насосаш арахецаш йолча машиностроительни предприятеша а.

Насосаш шоаш эргаяьха тоаярал совгIа, цу гIулакхо новкъостал ду кIоарга буровой скважина йоаккхача хана 3—4 эзар сома маьха (хIанзарча ахчанца лоархIаш) рузкъа кходе.

Насосий лабораторе коллективо Л. Г. Алексеева хьалхленца дуккха экспериментально - конструкторски балхаш чакхдахар бахьан долаш хица тIоанаш дохадара йола 500 говра низ бола йоккха насос хьае проект а оттаяьй, хIаьта хIанз «Красный молот» яхача заводе из хьаеш а я.

ДIа-юха йига а йиш йолаш, 700 атмосфер давлени а йолаш йола 1800—2000 говра низ бола насосни агрегаташ хьаяра балхаш деш да лабораторе.

ГрозНИИ мара кхы институт яц бурув тохачеи мехкдаьтта доахачеи оборудованена а машинашта а эша мехкдаьттеи йIовхали ловш йола хьамча оатхалаш хьаяра мехкдаьтта промышленноста конструкции технологии кийчъеш. Укх тIеххьарча шерашка дикка толамаш даьхад институто цу даькъе.

Мехкдаьтта доалла моттигаш пучаяхара даькъе 1959—1960 шерашка технически Iилмай кандидата В. Н. Майдебореи геолого-минералогически Iилмай кандидата М. П. Лысенковеи хьалхленца ГрозНИИ кхоачашдаьча керттерча балхех лархIа мегаргйолаш я Карабулакаи Ачалкхенеи юкъе мела тIерча тIоанашкара мехкдаьтта даккхара оттаяь проект.

Цу тайпарча тIоанашкара мехкдаьтта даккхара оттаяь проект а яц, е доаккхаш а дац СССР-а кхыча моттигашкеи доазол дехьеи. Уж керда чоалханера декхараш производственникашца цхьана кхоачашдир институто. Мехкдаьтта доалла цу тайпара моттигаш тахка а техка, цигара мехкдаьтта дахара йола проект оттаяь яьнна а чакхйоаккхаргйолаш а я.

Цу юкъа отта а яь институто Ставропольски Совнархозага дIаеннай Терско-Кумски шаьрача арене тайп-тайпарча тIоанашкара мехкдаьтта дахара йола проекташ.

Нохч-ГIалгIай АССР-еи Ставропольски краеи мехкдаьтта доалла керда моттигаш бокъонца тохкаш а тIехьагIа цигара мехкдаьтта дахара эша гIулакхаш кийчдеш а дукха балхаш даьд институто.

ГрозНИИ даь тохкамаш бахьан долаш керда метод а кийчъяьй газаца низ тIа а бохийташ, мехкдаьтта уратIдайтара наькъаца тIоанашкара мехкдаьтта дахара. Цу тайпарча методах бурув тоха лаьрхIад Озек-Суат яхача моттиге XIII-ча тIоана кIалхара мехкдаьтта даккхара. Цига доаллача мехкдаьттах 12 процент мара хьалдоаккхалац хIанз доахача наькъаца. Институто даьча тохкамаша хьахьекхад цу тайпарча тIоанашкара газа низаца 80—90 процент мехкдаьтта даккха йиш хилар.

Белгалде деза, иштта мехкдаьтта дахаро лаьттан кIал газ лоаттаяра дош а цунца дикагIа кхоачашдулург хилар.

Деррига балхаш цхьан установке хургдолаш мехкдаьтта чакхдаха аьнна предложени елар технически Iилмай кандидат Б. К. Америк керте латтача коллективои проекташ увттаеча «Гипрогрознефть» яхача института болхлой коллективои. Из установка эргайоаккхаш болх баьча Iилман болхлошеи проектировщикашеи соцам бир, массехк процесс цхьан установке хургйолаш болх вIаштIехьбаьккхача совнагIа деш дола балхаш кIезигдара чотах дукха рузкъа кходаь ца Iеш, дукхагIа йолча хана цхьан аппаратура чу цхьан ханна массехк процесс чакхъяккха а йиш хулаш хилара. Масала, 1960 шу чакхдоаллаш тIеххьара даьча тохкамаша юххера а хьахьеккхар цхьа пишки испарительни мара йоацача чоалханерча аппаратура чу цхьан ханна мазут чакхдаккха а цун деза доакъош къоастаде а йиш хилар.

Мехкдаьтта деза доакъош къоастадеши, октан кIезига йоалла бензинаш тоадеши, цхьайола яйга маьхера углеводородаш йоахаши йола кхо процесс цхьан ханна кхоачашъяра кIезиг-дукха эргаяьккхача каталитически крекинга аппаратурах пайда эца йиш хургйола балхаш деш да хIанз.

Мехкдаьтта химех дола а мехкдаьтта-химически производствана эша углеводородни бедал йоаккхаш дола а балхаш дикка совдаьхад институто. Цу даькъе доккха новкъостал де дезаш я мехкдаьттах кагий доакъош доахаш а катализатораш юкъе а кхухьаш лакхача температурашка къаьстта углеводородаш йоахаш а йола процессаш.

Технически Iилмай кандидата Е. И. Брещенко хьалхленца ГрозНИИ доккхий балхаш ду кердача пайданегIа йолча катализаторашта — синтез яра, хьалхагIа яха оттаяь хинна катализатораш хьаеш йола производство эргаяккхара а оттаяь яккхара а.

Мехкдаьтта химена чIоагIа эшаш йола непредельнии ароматически углеводородаш йоахача процессашта схемаш а аппаратура а кийчъеш я ГрозНИИ. Лакхача температурашка уж процессаш йолаялийтара чIоагIа йIовхал луча къаьстта йоагоча хIамашца бедал йIоахъергйолча реакторий керда конструкци оттаеш я тха институт.

Новокуйбышевски мехкдаьтта чакхдоахача заводе промышленни установка тIа яьча опыто хьахьекхад водородаца цIаькха а даьтташ цIендара ГрозНИИ кийчъяьча процессах боккха пайда боалаш хилар. Из процесс юкъейоалаяро цIендаь дIадоаккх кулгашца хьегаш дола къа, йиш хулийт 3—4 процент дукхача маьхера даьтташ кходе, дикка лакхъю цар дикал.

Грознерча нефтемаслозаводе балха юкъе йоалаеш я керда, технологически процессах парафин йоаккхаш йола, ГрозНИИ кийчъяь, ерригa а механизированнии автоматизированнии процесс.

Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе коачача парафина хьалхара тоннаш яьхай ГрозНИИ хьалъяйтача карбамидни депарафинизаце установко. Юла хIамаш яхара чIоагIа эшаш бедал я коача парафин.

Грозненски мехкдаьтта чакхдоахачеи ГрозНИИ-и шин коллектива низаца дика чакхйоалаш латт карбамидни депарафинизаце процесс.

Химически Iилмай кандидата Я. В. Мирскеи технически Iилмай кандидата М. Г. Митрофановеи хьалхленца института болхлоша Грозненски крекинг-завода коллективаца цхьана Советски Союзе эггара хьалха кийч а яь хIанз арахецаш я вай мехкарча мехкдаьтта-химена чIоагIа эшаш йола синтетически адсорбент—синтетически хьоаса а. дикагIа йола пластически массаш а, кхйола маьхера продукташ а йоахача хана ца хилча йиш йоацаш дола кхаьта цхаралаш.

ХIанз йолча мехкдаьтта чакхдоахача установкаша болх дикагIа берг болаш царна реконструкци яра производственникашца цхьана предложенеш еннай института коллективо. Масала, ГрозНИИ Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводои цхьана болх баро йиш хилийтар цкъара мехкдаьтта чакхдаккхара дуккхача установкашкара торонаш пучаяха. Гучадаьннад, капитальни вложенешка дIадода ахча дикка кIезиг а деш, бедал чакхйоахаш йолча цу установкашка къахьегама овсарле 50—60 процент лакхъе йиш хилар. ХIанз цу станокашта реконструкци яра проект оттаеш латт.

Л. САМОЙЛОВИЧ,
ГрозНИИ ученый секретарь.

Самогон даккхарахи кхы тайпа цIагIа доахаш дола корта бохо малараш кийчдарахи бола бехктокхам чIоагIбара хьакъехьара

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Самогон даккхарцеи кхы тайпа цIагIа доахаш дола корта бохо малараш кийчдарцеи лоаттабу къовсам кхы а дукхагIа чIоагIбанза барг ца хилара хьакъехьа дукххача къахьегамхоша тийннача предложенейи цар даьча дехарийи лоархIам а беш, РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

1. Дохка лаьрхIа доацаш самогон, чIачIи, арака, дит-комарех доаккха къаракъ, брага е кхы тайпа цIагIа доахаш дола корта бохо чIоагIа малараш кийчдарах е леладарах, хIаьта иштта уж кийчдеш йола оатхалаш йохка лаьрхIа доацаш кийчъярах е леладарах цхьан шерага кхаччалца набахта валла ха тохаш е кхо бIаь сомага кхаччалца гIод тохаш хилар оттаде.

Дохка лаьрхIа самогон, чIачIи, арака, дит-комарех доаккха къаракъ, брага е кхы тайпа цIагIа доахаш дола корта бохо чIоагIа малараш кийчдарах е леладарах, е уж кийчдеш йола оатхалаш йохка лаьрхIа хьарах, хIаьта иштта уж белгалдаь корта бохо малараш е оатхалаш йохкарах боахам хьа а боаккхаш е из хьа ца боаккхаш цхьан шерагара кхаь шерата кхаччалца набахта валла суд ю.

2. Самогон, чIачIи, арака, дит-комарех доаккха къаракъ, брага е кхы тайпа цIагIа доахаш дола корта бохо чIоагIа малараш ийца гучабаьннача наха административни порядках шовзткъе итт сомага кхаччалца гIод тохаш хилар е цу наха язъяь материалаш болхлой, гIулакхерча наьха, колхозхой юкъарча собранешка къоастаяйта е новкъостий судага къоастаяйта дIачулуш хилар оттаде. Самогони кхы тайпа цIагIа доахаш дола корта бохо малараши кьадаха а саго маргдоацаш дIадаха а деза.

ГIод юрта, поселка къахьегамхой депутатий Совета исполнительни комитето яьча решенех е района, города къахьегамхой депутатий Совета исполнительни комитетерча административни комиссе тохаш а теха 10 ди далалехьа дIадала дезаш а да. Нагахьа санна гIод ший ханнахьа дIа ца лойя законо оттаьйча порядках хьадоаккх.

3. Самогон е кхы тайпа цIагIа доахаш дола корта бохо чIоагIа малараш кийчде гIо деш (самогон е кхы тайпа корта бохо чIоагIа малараш кийчде транспорт, цIа, оатхалаш телаш, хIаьта иштта цу гIулакхна ялат, коартолаш, свекла, кхы хIамаш телаш) болча наха доакъашхой уж хиларах тарра уголовни бехк бе боагIа.

4. ДоаггIаш дола хувцамаш ъьолда РСФСР Уголовни кодекса 158 статьяна юкъе.

5. «Самогон дахарца а кхы тайпа цIагIа доахаш дола корта бохо малараш кийчдарца а къовсам лоаттабара де дезарий хьакъехьа» РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо 1960 шера 29 январе арадаьккха Указ (РСФСР Лакхехьарча Совета Ведомосташ, 1960 шу, № 5, ст. 32) дIададаьннарг лоархIалда.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Н. ОРГАНОВ.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь
С. ОРЛОВ.

Москва, 1961 шу, 8 май.

«СССР летчик-космонавт» яхача зване хьакъехьара положени а «СССР летчик-космонавт» яха наькха тIа йоаллаю знак мишта хургья аьнна дола йоазув а чIоагIдарах дола

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

1. «СССР летчик-космонавт» яхача зване хьакъехьара Положени чIоагIйойла.

2. СССР летчик-космонавт» яха наькха тIа йоаллаю знак мишта хургья яха йоазув чIоагIдолда.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1961 шу, 11 май.

* * *

Положене тIа оттадаьд, «СССР летчик-космонавт» яха звани СССР оборона Министро хьачубеннача космосе боккхача лоархIамера наькъаш даьча летчикашта-космонавташта СССР Лакхехьарча Совета Президиумо лушт хилар.

«СССР летчик-космонавт» яха звани еннача наха СССР Лакхехьарча Совета Президиумо грамотеи оттаьча образецах йола наькха тIа йоаллаю знаки лу.

«СССР летчик-космонавт» яха наькха тIа йоаллаю знак пхи са а болаш тIайоллаш вай планета а йолаш, дото я. Лаьттан шар, го баьккха спутника дошо орбита а йолаш я. Г. Москва лоархIаш болча седкъана юкъера арайоал тIехьатIа планеташта юкъерча аренашка хьийдда додача космически кема шлейф хулаш йола шоллагIа орбита. Знака тIерча оагIорахьа лаьттан шара тIа дошо алапашца даь «Летчик-космонавт» аьнна дола йоазув да, хIаьта лаьттан шара кIалхарча оагIорахьа «СССР» яха доцо алапаши лаврови гаьнаши я. Знака тIехьашкахьарча оагIо тIа «СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаца 1961 шера 14 апреле чIоагIъяьй» аьнна даь йоазув а знака номер а я.

Положенех, «СССР летчик-космонавт» яха знак наькха аьрда оагIорахьа йоаллаю, хIаьта нагахьа санна СССР орденаш йоахкаш хуле, царна лакхе йоаллаю.

Цунах а кхоачам бергбац

ЧIоагIа къахьег укх деношка Надтеречни района «Гвардейский» совхоза йиълагIча отделене болхлоша. ССКП XXII-ча съезда къахьегама толамашца накъа баха гIерт отделенера механизатораш, хьайбаш леладераш.

Дика кийчбеннаб йол хьаккхара. ДIадахача шера хьайбашта 2300 тонн доакъар кийчдир цар, вешта аьлча планал цаIи ахи дукхагIа.

Кхы а доаккхагIа декхараш тIаийцад отделене болхлоша укх шера — 3 эзар тонн доакъар кийчде лерхI цар.

— Из декхар кхоачашде торо я тха, — йоах агитатора Гондаров Iумара. — 800 гектар цонаши 700 гектара тIа дIайийна буци я тха. Механизатораш йол хьаккхара дика кийчбеннаб.

Из бакъда. Механизаторашa дика кийчъяьй 8 сенокосилка, 3 волокуша, стогометатель, тракторни йолхьингаш.

Укх деношка доакъар кийчде болабеннаб отделене болхлой. Эльмурзаев Iимрана, шин денал кIезигагIа йолча хана, «Беларусь» яхача тракторца доакъарийна 54 гектар рожь хьекхад.

ХIанз механизатораш мангал хьакха болабеннаб. Мангал хьокхаргба пхе агрегатаца.

Хьалххехьа дика кийчдаьча лаьтта баьца дaарий рассада дIайогIаш ба отделене баьца дaараш леладераш. Укх шера цар дIаювргья 40 гектар. Соахка йийнарел шозза дукхагIа я уж. Цар дIаюв помидораш, кабуц, хохаш, нарсаш.

Къаьстта дика къахьег цу балха тIа Умарова Маккас, ВезировгIар Мединаси Уминатеи. ЦаIи ахи норма кхоачашъю цар дийнахьа.

Дика болх бу хьайбаш леладераша а. Къаьстта чIоагIа къахьег Ибрагимов Халата хьалхле лелаеча хьайбаш доажадераша. Укх шера 133 центнер бежана дулх дIаденнад цар.

ХIанз ялх сагах латта бригада 300 совгIа бежан дулха комбинате дIадала кийчдеш я. Дулха дика тоалу уж доахан. Юккъера лаьрхIача дийнахь-бус 800 граммага кхоачаш дулх тIаккхет цхьан бежана. Из да планах лийрхIачул дуккха а дукхагIа.

— Цхьабакъда, цунах кхоачам баь Iергдац тхо, — йоах Ибрагимов Халата. — Цхьан бежана дийнахь-бус килограммага кхоачаш дулх тIаккхетийтаргда оаха.

И. ПЕТРУХИН.

Мишта гIулакх де деза дахкача жена

Жа Iуно С. С. Пасмурнова дувц

ДИКАГIБАРИЙ ОПЫТ БАЛХА ЮКЪЕ

ЧIоагIа къахьийгача мара доахалургдац доккхий толамаш, йоах Наурски района «Терский» совхоза воккхагIа волча жа Iуно Степан Семенович Пасмурнова.

КIезига юкъ мара юкъе ца йолаш жа Iу волаш болх бу аз 1946 шера денз. Дуккхача шерашка баьча балха опыто хьахьокх, дахкаш дола жа доажадеча жа Iуй болх ханага хьежжа тайп-тайпара болга. Уж я осеменени е дахка жа кийчдар, осеменени яьчул тIехьагIа дахкалца йолча хана жа леладар, жа дахка ха, Iоахарий хьалкхедар.

Царех моллагIча хана де деза зоотехнически гIулакхаш дика довз тхона, жа Iушта. Жа во леладаро, царга во хьажаро доккха зе дергда.

Шерагара шерага деб тха бригада жа. Ховш ма дий Iоахарий дарца жа дебилга. Уж Iоахарий ца дойташ хьалкхедарах тийша да жа дебилга. 1959 шера хIара бахкача бIаь устагIана тIехьа 118 Iаьхар хьалкхебаьча метта 1960 шера оаха хьалкхебир 128 Iаьхар. Укх шера оаха тIаийца декхар да шин шера кхозза жа дахка а дахкийта, хIара бIаь устагIана тIехьа 230 Iаьхар хьалкхебар.

Фу де лаьрхIад оаха тхоай декхар кхоачащде? Вай республике дикагIа волча жа Iуна Фома Трафимович Плотникова хьокхамах укх шера оаха дIадоладаьд шин шера кхозза жа дахкийтара гIулакх. 10 апреле бIаьсти жа дехка даьннад тха, хIара бахкача бIаь жева 125 Iаьхар а беш.

Оаха планах лаьрхIарел меттел, тIаийцача декхарел а дукхагIа Iоахарий да уж. Укх деношка тхо укх шера жа шозлагIа дахкаргдолаш осеменени е доладеннад. Тха бригада шин Iулща 1150 жий ба, нов. Плотниковчарел шозза дукхагIа жа да уж.

Тха балха тIа меттел моллагIча балха тIа а толамаш ше-шегIа хьахулаш дац. Тха бригадо уж толамаш доах тIагIертта чIоагIа къахьегар бахьан долаш. МоллагIа а телха ха оттарах жена тIера ца боалаш, жега хьожаш хул жа Iуй, къаьстта чIоагIа къахьег жена осеменени еча хана. Из чIоагIа бехктокхаме йола ха я, жа Iаьхара дусаргдоацаш, хилийта лаьрхIа Iоахарий цар дергдолаш гIулакх де деза. Ха оттарга хьежжа тхоай болх а нийсбеш, зоотехнически бокъонаша маяххара жа доажаду оаха.

Боккха лоархIам болаш да жа лерттIа кхабар, йизза рацион лоаттаяр. Силосацеи концентратащеи цхьана тухи мели тела еза жена.

Осеменени е жа кийчдеча хана жа Iуша дика гулакх ца деш моттигаш нийслу. Iоахарий жена тIехьара даьхачул тIехьагIа салаIа мегаргда, яхаш бола жа Iуй а нийслу. Нийса дац из тайпа уйла балхаца хилар. Цо дикача толамашка кхоачийтаргбац жа Iуй.

Дика кхетаде деза осеменени ялехьа жа тоадолийте, уж дикагIа эрхIе доагIаргхилар, Iаьхар дусарг ца хилар, цул совгIа жа дахкара гIулакх тоалургхилар.

ДIадахача шера Iоахарий тIехьара къоастадаьчул тIехьагIа кIезига ха йисар тхона жа осеменени е кийчдара. Цул совгIа жа доажаде дика даьгIенаш а яцар. ТIаккха жа доажаде дика моттиг а леха, кхычахьа дIадахар тхо. Цига каст-каста моттигаш хувцаш жа доажадир. Жа массаза а хий долча моттиге доажаду оаха. Хан-ханнахьа мала хий хилар боккхача лоархIаме да жа дика тоадалара. Атта болх бац тха бар. Михага, малха а догIа а кIал хила дезаш нийслу каст-каста, кхыйола халонаш а хул. Цхьабакъда, цар дог эккхийта болх толхабаьбац оаха цIаккха а.

1961 шера ший ханнахьа а дика а чакхъяьккхар оаха хьалхара осеменени. Цудухьа укх бIаьсти дика дехкар жа.

Осеменени яьчул тIехьагIа, жа чехкагIа тоалургдола гIулакхаш ду оаха, уж дерста хилча цар ду Iоахарий унахцIенеи дикеи хул. Цудухьа жа Iуша къаьстта теркам тIабохийт жа гIел ца далийтара. Дуккханеша йоах, дахкаргдола жа хьалхара ах ха дIаяьлча силосаца кхаба мегаргдац дехка даллалца. Из нийса дац. ДIадахача шера оаха баьккхача земо хьахьекхар, цу хана силос ца хилча дуккха жа ост доалаш хилар. Цул совгIа, жева силос а юаш хьалаш лаьттача Iаьхара детIа Iаткъа тарлургда нана кхыча кхачанга ялар.

ХIаьта концентрированни доакъар рациона юкъера даккха деза жа дахка доладалалехь 30—35 ди хьалха. Из хIанад аьлча, концентраташка даьнна жа, кхыметтел Iу бIаргавайча а цунна тIахьелх, уж вIашка тебача хана цхьадола жа остдала тарлургда. Тоаденнача жена кхоачам ба цу хана дика йоли тухи, мел теха силоси ялар а.

Белгалдаккха доагIа, тха бригадо жа дахка ха тIаккхачалца уж доажадеш хилар, базеи желашкеи а ца лоаттадеш. Из бахьан долаш же кIаьда тха дика детIадоагIа. Цхьабакъа, ха телхача ханеи чIоаггIа мух баьлчеи жа база чу е желашка дохк оаха. Иштта деноош кIезига-м хул. Белгалдаккха деза мукъа дажа жа чудоахкачарел унахцIенагIа хулаш хилар.

Жа Iуша бу болх беррига а хала бале а, къаьстта калагIеи бехктокхамегIеи ба жа дахкача хана бу болх. Цу хана гIалат валаро, же йоакхо ца яро доккха зе дергда.

Мишта бу оаха из бехктокхаме болх? Цу хана дийнахь а бус а жега хьожаш хила беза жа Iуй. Бийсан жега хьожаш шиъ жа Iу хул. Ханханнахьа Iоахарий ноаношта кIал хеца деза цар, Iаьхар лай хьежа беза.

ДегI чIоагIдаллалца йолча хана зIамигача Iоахарашта дакхаш новкъостал де деза Iуша.

Дийнахьа а кIезига болх хилац цу жеца бе. Жа кхаба, Iоахарий докхаде, жена номераш охка, жа а Iоахарий а арахеца, шо-шоай клеткашка чудохка деза.

Жа дахкача хана сакманщикаш а боацаш, беррига болх ше беш волча Краснодарски края цIи хезача жа Iуна нов. И. Малашенко опыт хьоайича бакъахьа я. Жена дахкача хана иштта гIулакх дича Iоахарий кIезига дов. ХIана аьлча, гIулакх ца довзача наха детта кулгаш ловргдац зIамигача Iаьхара бочача детIо, дукха моттигаш я харцахьа, ца ховш гIулакх дар бахьан долаш Iоахарий дайна. Укх шера оаха а жа дахкача хана беррига болх оахоша бир. Из гIулакх гаьнна толашагIа хилар гучадаьлар Iушта. 1000 Iаьхарах 27 мара балансар тха. ХIаьта сакманщикаш болча хана дуккха а дукхагIа довра уж. Цудухьа, аз лерхIачох, из беррига болх жена мишта гIулакх де деза, Iоахарашка мишта хьажа веза дика ховча жа Iуша шоаш бе беза. Цу гIулакхах боккха пайда баргба, жа дикагIа дебаргда, паччахьалкхенна дукхагIа дулхи тхаи дала йиш хургья.

ДегIа эсала, дика дегI ца дахьаш, низ боацаш Iоахарий а нийслу. Уж тайпа Iоахарий къаьсттача, царна партIатта хургйолча моттиге хул тха. Цудухьа Iунга царга дика хьажа, гIулакх де йиш хул.

Жа латтача моттиге тIаьда хургйоацаш гIулакх ду оаха. Цхьан моттиге 25 устагIал дукхагIа хилац. Хан-ханнахьа кIалхьарцар ду. Дахкача жена деш дола кIалхьарцар 30 сантиметрал диткъагIа доацаш дул. ХIара денна цу тIа кIезиг-кIезига керда ча хьерц. Иштта сома кIалхьарцар хилар бахьан долаш Iоахарий тIоадалахи, шелалахи, царга гIолла хулача лазарахи лорадулу. Iоахараштa йол, концентраташ, хий дала мегаргдий-деций, яхаш, ши духьа Iуй ба. Тхона гучадьннaчох уж лакхехьа хьоадаь доакъараш Iоахараштa делча дикагIа да. 9—10 ди даьлча Iоахараштa цергаш яла йолалу. Цу хана долаш кIом а луш, шоаш тIа мел кхаьчар: лаьтта, тха, кIалхьарцар Iувш цар. Из бахьан долаш ченга лазар хул Iоахараштa. Цу хана оаха йол, тухи мели теха концентраташ, хий телар Iоахараштa. Цар дика дуар уж, е лазар а хиланзар. Цу тайпара, цу хана доакъар делча, Iоахарий чехка дуача хIамангa доал, дегI чIоагIлу, унахцIенагIа хул.

Iаьхара 10 ди даьлча из наьнах къоастабу оаха. ТIаккха денз дийнахь диазза бакхийт. Цу гIулакхага чехка доал Iоахарий а ноаной а. Жа а Iоахарий а дийнахь доажаду, хIаьта во ха эттача чудохк, цу хана йоагIача рационах кхоаб. Тхона гучадаьннaчох, цу тайпара къоастадаь Iоахарий лелаяро царга чехка дегI а дайт, дийнахь-бус дулх дукхагIа тIа а кхетийт, цул совгIа, жена кIалдаха, е тоIадаь, ший боацача Iаьхарах жий лета лозоргдоацаш лора а ду.

Ца хьоадеш дита йиш яц желашка е базашка Iоахарий хьалкхедар.

Баьчул тIехьагIа 20—25 ди даллалца жела е базе боаллабе беза Iаьхар. Цхьаболча Iуша из ка ялалехь дажа арадоах Iоахарий. КIаьдбенна Iаьхар тIаьдача лаьтта Iобижа тарлу, цергаш йоагIаш долаш кIомлуча хана нийслойя, фуннагIа яа а мег, цу гIулакхо ченга лазар хьоадергда цунна. Цу хIамаех лорабе йиш я кхийча боалла Iаьхар.

Iоахараштa доакъар чудуллаш йола хIама молхаш техача хица юл оаха. Цу гIулакхо лазарах лораду уж.

Аьхки йIайхача хана жа Iуреи сарахьеи, бийсани доажаду оаха. Жа доажадеш йола даьгIе участкашта йийкъа я. Цхьан участке 5—6 денал дукхагIа жа доажадац. Тхо массайолча участкашка гIолла чакхдалалехь 25—30 ди доал, цу хана участкашка юха а буц тIаяла кхув.

Цу тайпара, чIоагIа къа а хьегаш доах тха жа Iуй бригадо дика толамаш.

Укх шера тха жа Iуй бригадо хIара бIаь бахкача жийна тIехьара шин шера 230 Iаьхар кхебе, кIара устагIана тIера 5 килограмм тха даккха социалистически декхараш тIаийцад. Из планал дуккха а дукхагIа да.

Тешшаме ала йиш я тха уж декхараш кхоачашдергда. Къахьегама толамаш даьха, сийленца накъа гIоргья тха бригада вай парте XXII-ча съезда.

ДIаяздаьд тха собкора,
Б. БУЗУРТАНОВА.

Лоаман колхозе хьувкъаргья хьажкIаш

ССКП ЦК январски Пленума решенеш кхоачашъяра шерра социалистически яхь а йоаржаяь къахьегаш ба Советски района къахьегамхой. Вай республика массайолча районашка санна сихдаь ду цар бIаьстан балхаш.

Къаьстта дика бу бIаьсти ялат дIадера болх Ленина цIерахча колхоза къахьегамхоша. Укх шера юрта боахама культураш дика хьувкъийтара, доккхий социалистически декхараш тIаийцад цар.

Шоай болх дика бовзаш йолча Хасарова Аймани, Баширова Абидат кертте латтача коартолаш лелаеча звеноша лаьрхIад укх шера хIара гектара тIара 95 центнер коартолаш чуэца. Шоаш тIаийца декхараш кхоачашдара агротехнико яххача тайпара бIаьсти лаьтта аьха, макха баьккха, иштта кхыдола балхаш даь, коартолаш дIайийна баьннаб уж, хIаьта хIанз хьажкIаш дIаювш а боахк. Йоккхача говзалца дIаюв хьажкIаш трактористa Белокаев Супьяна. Тай техача санна нийсача мугIарех дIаюв цо хьажкIаш, вIалла ца соцаш дика болх беш я цун трактор. ХIара дийнахьа йола норма 130—140 процент кхоачашъю Супьяна.

Ховш да, ханнахьа хьажкIаш а кхыйола юрта боахама культураш а лелаергйола звенош вIашагIйохкалгеи царна участкаш дIалулгеи боккхача лоархIамера гIулакх долга. Из дика вIаштIехьдаьккхад колхоза правлене.

Дукха ба колхозе хьажкIаш кхеяра йоккха говзал йола звеньевойш. Царех я районе хьалхле лелаю Музыкаева Халипат керте латта комсомольско-кагирхой звено. Цун звенос хIара гектара тIара 45 центнер фуъалъяьха хьажкIаш яха социалистически декхараш тIаийцад. Уж кхоачашдара дола балхаш деш ба уж хIанз.

ТIаийца декхараш XXII-ча съезда сийна кхоачашдара шоай низ а хьинар а кхо ца деш болх беш ба хIанз колхоза къахьегамхой.

З. ГЕЛИСХАНОВ,
(тха собкор.).

Белорусски ССР. Брестски областерча колхозашка а совхозашка а 83 эзар гектар хьажкIаш дIаюврагья 1961 шера. ЧIоагIа терко ю ялатийна лаьрхIа уж хьалкхеяра. Областерча юрта боахама къахьегамхоша, ССКП ЦК январски Пленума решенеш кхоачаш а еш, хIара гектара тIара 25—30 центнер фуалъяьхача хьажкIий яккхара духьа къовсам лоаттабе лаьрхIад.

ХIанз кхашка хьажкIаш дIаювш я. ХьажкIаш дIаюв, трактористо ше ваггIачара Iунал деш йолча, кердача навесной сеялкашца. Цу гIулакхо торо хилийтар сеяльщикаш цу балхах мукъа а бовлийта кхыча балха бахийта.

СУРТА ТIА: Кобрински районерча «Коталон байракх» яхача колхозе навесной сеялкаца хьажкIаш дIаювш латт.

В. ГЕРМАНА сурт.
ТАСС фотохроника.

Къахьегамхой хьашташ Iалашдара

Промышленностеи юрта боахамеи деррига доакъош детIадоаладеш даьхача доккхийча толамаша, халкъа эшаш дола товараш дукхагIа хьадаро, городашкарча а юрташкарча а къахьегамхой доходаш совъяларо, материальнии культурнии хIамаш царна дукхагIа эшаш хиларо советски дохкар-эцар шерагIа доаржадайтар, розничнии товарооборот лакхйир, дохкар-эцар ду моттигаш дукхагIа хилийтар, товараш дохкара керда методаши формаши юкъеяьхар.

Дикка толамаш даьхад Нохч-ГIалгIай республикерча пачхьалкхени кооперативнии дохкара-эцара болхлоша. 1960 шера товарооборота план 101 процент кхоачашъяьй. ДукхагIа дохк наха чIоагIагIа хьашт дола товараш.

Юрта боахама товарни продукции лакхъяларо а колхозийи совхозийи ахчан доходаш дукхагIа хиларо а йиш хилийтар юрташка дохкар-эцар шерра детIадоаладе. Сага сих лаьрхIача товараш дукхагIа дехкад. Нагахьа санна республике бахача нахах хIара сага сих 1959 шера юкъера лаьрхIача 2662 сома маьха (къаьнарча ахчанца) товараш дехкадале, 1960 шера 2736 сомага кхоачаш дукхагIа дехкар уж.

Республике дохкар-эцар детIадоаладеча даьха толамаш кхы а доккхагIа хургдар, нагахьа санна дохкар-эцар деча организацей, оптови базай, наха эша товараш хьадеш йолча промышленни предприятей, балха тIа, транспорта, гIишлой-монтажни организацей балха тIа дуккха цIенхашттара кхоачамбоацараш хиннадецаре.

1960 шерара товарооборота план тIехкхоачашъяь хиннаяле а, 1961 шера апрель беттара товарооборота план цхьайолча дохкар-эцар деча организацеша кхоачашъяьнзар. Цу организацех я Грозненски столовей трест, Гудермесски торг, машиннаькъа ОРС, кхыраш.

Товарооборота план кхоачаш ца яра бахьан да, цу организацей кулгалхоша дохкара-эцара гIулакх, коммерчески болх кхоачамболлаш дика вIаштIехьбаьккха ца хилар, дохкар-эцар дечеи общественни кхача кийчбечеи предприятей балхага уж леpттIа ца хьажар.

1961 шера чакхбаккха безаш духха болх тIалатт республикерча дохкара-эцара болхлошта. Пачхьалкхен товарооборота план кхоачашъярца, дохкара-эцара материальнии промышленнии товаращца дикагIа Iалашбарца, дохкар-эцар деча организацейи предприятейи организационни структура тоаярца, розничнии оптовии дохкара-эцара прогрессивни формаш юкъеяхьарца, цхьа тайпа товараш дохкаш йола къаьст-къаьста тикаш яхкарца, керда техника юкъейоалаярца, дохкар-эцар дуи общественни кхача кийчбуи предприятеш холодильнии торгово-техническии оборудованеца кийчъярца дувзаденна да уж декхараш.

Укх шера городашка, болхлой поселкашка, юрташка хьаелларгйолаш 51 тика, 1150 сага Iоха моттиг йолаш 25 общественни кхача кийчбу предприяти я. Тикаши столовеши хьалъеча хана къаьстта чIоагIа теркам тIабохийтаргболаш ба шоаш къаьстта ягIа дохкар-эцар ду предприятеш города йистошка а юрташка а хьалъяра. Хьаелларгйолаш самообслуживанеца болх бу 6 тика я. Укх шера республика городашкеи болхлой поселкашкеи къаьст-къаьста хьаелларгйолаш цхьа тайпа товараш дохка 13 тика я. Кагий хIамаш йохка 100 совгIа автомат оттаергья. Шорта холодильни техникаца, технологически оборудованеца Iалашъергья дохкар-эцар ду предприятеш. Наха дукхагIа эшараш малагIа товараш да дикагIа хар духьа укх шера городе Грозне хьаелла лаьрхIад Нохч-ГIалгIай Совнархоза предприятеша арахецаш дола товараш дохка 4 тика. Уж тайпа тикаш хьаеллара гIулакх харцахьа дIаенна лоаттаю мах беш хинна помещенеш горисполкомо мукъаялийтарах тийша хургда.

Баха нах товаращца цахаддаш Iалашбар а производственни предприятешкара доаггIашехьа а уж дохкаргдолча сихагIа дIаккхачийтар а духьа хьадаь арадоаллашехьа а товараш духхьал тикашка кхухьаргдола гIулакх вIаштIехьдоаккхаргдолаш да. ХIанз дохкар-эцар деш йолча тикаех пайда дукхагIа эцар духьа цига мукъа моттигаш меллий а хьежа, цар чу дохка кхы товараш тIада лаьрхIад.

Дохкар-эцар ду организацеш дикагIа хьежа еза моттигерча кооперативнии промышленнии предприятешка хьадеча товарашка, товарий ассортимент совъяккхарга а керда тайпа хIамаш арахецарга а, дика доаца товараш дохка тикашка доагIаргдоацаш, брак дола а эсала а товараш арахецарах бехк беш. ШIахо а хадданза болх дIабахьа беза дохкар-эцар ду моттигаш керда хьалъеча тикай чотах а, вIаштIаръяьча кердача зданей кIалхарча цIенои мах беш хинна харцахьа дIаенна латта помещенеш юха яхареи чотах а. Къаьстта терко тIаяхийта еза дохкар-эцар ду организацеши общественни кхача кийчбу предприятеши нах дукхагIа болча моттигашка нийсъяра.

Тоабе беза общественни кхача кийчбеча предприятей болх, хьалъе йолаяь еррига объекташ йистеяргйола гIулакх вIаштIехьдаккха, уж эшшача инвентаращеи оборудованецеи Iалашъе, кхачан ассортимент шеръе, из дикагIа кийчбайта, хIама дуача наха деш долча гIулакха культура лакхъе, столовешка, чайнешка, кафешка, буфеташка санитарни цIено дикагIа хилийта еза.

ССКП ЦК январски Пленумо белгалдаьхача гIулакхашка хьежжа, республикера пачхьалкхени кооперативнии дохкара-эцара болхлой декхарийла ба юрта боахамерча къахьегамхошта гIулакх дикагIа дара шоай деррига низаш оарцагIдаха а лаьттанцареи хьайбашкареи йоала продукташ дукхагIа яхар духьа цар дIахьоча творчески балха чIоагIа новкъостал де а. Городера дохкара-эцара организацеш сихха оарцагIйовла еза юрташкарча дохкар-эцар деча организацешта шоай дикагIа йола методаш дIа а луш, царна шефски новкъостал дара.

ССКП ЦК январски Пленума решенеш кхоачашъяр вай советски обществa берригача члений керттера декхар да, цудухьа республика пачхьалкхени кооперативнии дохкара-эцара болхлой декхарийла ба ССКП XXII-ча съезда сийна шерра социалистически яхь йоаржае а шоай еррига творчески уйлаш, шоай беррига къахьегам семилетка кхоалагIча шера еррига заданеш ханал хьалха кхоачашъелга Iалашдара тIабахийта а.

А. ШУАИПОВ,
торговле министерства дохкар-эцар вIаштIехьдаккхара отдела начальник.

Жа ларга болабеннаб

Жа ларга доладаьд Каргалински района колхозашка. Укх шера екхан хилар бахьан долаш массазарчул 10 ди хьалха доладаьд уж ларга. Жа ларга хьалхагIа йолаеннай «Красный пахарь» яхеи Фрунзе цIерах йолеи колхозаш. Къаьстта жа ларгара кийчъяьча моттигашка, шоай электромашинашка а хьежа, болх дIаболабир жа лоргараша.

«Красный пахарь» яхача колхозе пхе дийнахьа 2347 устагIа лергар, хIаьта Фрунзе цIерахча колхозе — 800 совгIа. «Красный пахарь» яхача колхоза жа леладеча ферма заведующе Виктор Михайлович Каменске тхона дийцар:

Барт-цхьоагIо йолаш, къахьегам дукха безаш дика вIашагIкхийтта коллектив я тха жа лоргарий, жа хьатIакхухьарий, тха дIакхухьарий яр. Жа дика а сиха а ларгийтар духьа уж лоргараштa юкъе яхь йоаржаяьй оаха. МоллагIа а парикмахер хьогартва Сафаров Юмал, Михальченко Михаил, Мусаева Аминат, Абдулхалимов Алимпаша санна болча тха жа лоргарий говзалах. Юмала 55—65 устагIа лорг цхьан дийнахьа, Михаила цул кIеззига-кIезигагIа — 45—58 устагIа. Къаьстта ала безам ба са Мусаева Аминатах. Дуккха маIанах тIехьабут цо, жа ларгара гIулакхa хьалхара моттиг лелаю.

Ларга истолашка жа тIакхухьаш ва къона, низ бола Султанханов Юмади. «Из бахьан долаш хIама юкъагIдусаргдац», оал цунах жа лоргараша.

Геттара дика къахьег лерга даьнна тха таразашка. дIатIакхухьаш болча Аджинайшарова Уразаси Шамаева Тумишеи. Пресса тIа болх беш ва къона болхло Петр Петухов. Жа лоргаш волча 20 сагагара хьатIауха тха тоIаде а, бетта чу долла а, тIагIолла аьшкасаьргаца къовла а, дIадахьийта а кхув цунеи цунцарча шин новкъостеи.

Жа ларгара гIулакх цу тайппара дика лел Фрунзе цIерахча колхозе а. Жа лоргаш йолча Полякова Софьяс, ИзингалиевгIар мареи сесагеи, Шамзалова Шурас, Зенковская Марияс, Бульба Николая дийнахьа нормах 30 устагIа мара ларга ца безача шовзткъанел совгIа лорг.

Жа лоргарех дукхагIа бараш эгара хьалха уж лоргаш бола кагирхой ба, цхьабакъда, ОТФ заведующи раьза ва царна. Дика жа ларга ховш говзанчаш хургба Разумный Андрей, Царицанов Николай, Ефименко Николай.

Районерча колхозий жа леладераша, жа лоргача дакъа лоацаш болча берригача колхозхоша тахан дика кхетаду из болх сиха а дика а чакхбаккха безаш хилар.

С. КОЧИН.

Доазол дехьара

Французски компарте съезд

ПАРИЖ, 15 май. (ТАСС). Селхан сарахьа ший болх йистебаьккхар Французски коммунистически парте XVI-ча съездо.

Нов. Вальдек Роше яь ФКП ЦК-а доклад йийцар кхаь дийнахь съезда делегаташа. Из доклад ювцаш къамаьлаш дир мехка районашкара венача 40 делегато. Берригача ораторашa белгалдаьккхар парти марксизма-ленинизма принципашта тешшаме тIехьа хилар, ФКП Центральни Комитета политически лини могайир, социализм котъялара тIехьа лоаттабеча къовсама шоай берригa низ дIабала шоаш кийча хилар дийцар. Сервэна, Казанова оппортунистически уйлаш харцахьа лаьрхIар съезда делегаташа, парти цхьа барт болаш хила езилга белгал а доаккхаш.

Французски коммунистий XVI съезд чIоагIа даькъала йийцар кхыча мехкий коммунистически болхлойи партей викалаша.

Селхан IуйрIйнарча заседане финансовой тIахьожама Центральни комиссе председатела Жорж Маррана доклад йир, съезда делегаташа шевар раьза а волаш могайир Маррана доклад.

Заседаней зале хайр, селхан сатоссаш фашистски бандиташа «Патриот де Нис» яхача демократически газета редакце а (г. Ницца) хIаьта иштта тороде Валансе профсоюзий а цIенош лелхийтар. Човнаш хинна нах ба. Доккха материальни зе а даьд. Председателал деш волча Бенуа Фрашона предложенех съездо фашисташа даь зуламаш правительства царга из дайта хилари чIоагIа харцахьа лерхIаш йола резолюци тIайийцар.

Фийлал лакхъяра, демократически организацейи газетийи помещенеш лораяра коммунисташ тIахьийхар съездо. Съездо французски халкъ тIахьийхар вIашагIкхетара, фашистски группашка зулам ца дайтилга хьадехара.

Цул тIехьагIа съездо цхьа барт а болаш ФКП ЦК-а члена Ги Дюколоне яь мандатни комиссе доклад могайир. Ги Дюколоне аьлар съезде 496 делегат ва. Съезда юкъе дакъа лоацарий диъ даькъах кхо дакъа нах болхлойи ахархойи ба. Съезда делегатех 54 процент болхлой ба, 42 процент делегаташ 35 шерал кIезигагIа ха йола нах ба.

Дийнахьарча заседане съезда делегаташа цхьа барт а болаш тIайийцар нов. Вальдек Роше яь ФКП ЦК-а отчетни доклад могаеш йола резолюци. Цу резолюце тIа белгалдаьккхад, Монополей Iаьдала духьал, прогрессанеи демократенеи тIехьа лоаттабеча къовсаме коммунисташ чIоагIа барт бе гIерташ хилар.

Съездо цхьа барт а болаш могайир съезд хьажийта оттаяь хинна резолюце проект, Центральни Комитети кхыйола хьалхле лелаю органаши хержар. Лоацца перерыв хиннача хана керда хержача ЦК-а заседани хилар. Цу заседане хержар парте Политбюрои Центральни Комитета секретариати. ЦК Политбюро членалла хержаб нн. Морис Торез, Ф. Бийу, Ж. Дюкло, Э. Фажон, Л. Фейкс, Б. Фрашон, Ж. Фришман, Р. Гароди, Р. Гюйо, Ж. Марше, Л. Мовэ, В. Роше, Ж. Вермерш. Политбюро члений кандидаталла хержаб: Г. Ансар, Ж. Сеги, П. Лоран. Парте ЦК-а генеральни секретаралла Морис Торези генеральни секретара заместителалла (из керда чIоагIъяь пост я) Вальдек Рошеи хержаб. ЦК-а секретаралла хержаб: Ж. Дюкло, Ж. Марше, Л. Фигер, Р. Леруа, Г. Плиссонье. Финансовой тIахьожама Центральни комиссе председателалла хержав Ж. Марран.

Съезда болх йистебоалаш къамаьл дир ФКП ЦК-а генеральни секретара нов. М. Тореза. Из трибуна тIа воалаш чIоагIа, дIаьхдаь тIоараш техар.

«Дукха а чIоагIа а йийцачул тIехьагIа Вальдек Роше оттаяь ЦК-а доклади резолюце проекти массане раьза а болаш могайир — аьлар цо.

Вай партена юкъе кризис я яхараша дувцар да хилча шоашта дезар.

КIоартга чулоацам болаш даьча къамаьлаша хьахьекхар дувцаш долча дешай боккха лоархIам хилар. Франце миллионаш болча наха йоакхо еш дари цар лоIами бийцар къамаьлаш даьраша».

ФКП ЦК-а генеральни секретара дIахо белгалдаьккхар, Казанова — Сервэна — Крижела — Вальримона оппортунистически группа йохаяь, йохаргйоаца цхьоагIо йолаш парти хилар. Оратора аьлар, съезд пролетарски интернационализма Iалаьмате йоккха демонстраци я. Съезде мел хиннараша чIоагIа тIоараш а тохаш, цо аьлар «Дунен халкъий революционни болама авангард йолча сий долча Советски Союза Коммунистически партена дIайха салам-моаршал дохьийт вай».

Ший балха тIехь вай парте хьалхле лелаю, аьлар Морис Тореза, вай заман кIоартга тохкам беш долча 81 коммунистически болхлойи партей викалий Московски совещане документий положенешца. ДIахо а дунен халкъий коммунистически фронт чIоагIъяр — из я Московски совещане кертера итог, аьлар цо.

Юрий Гагарина даьча денал а сий а долча гIулакхаца Советски Союзо адамашта космосе бода никъ хьалеха хилар белгал а даькха, Тореза хьадда харцбир Юрий Гагарин Париже авиационни выставке воагIилга дохадьраш.

Энжи гIулакх

ПАРИЖ, 13 май. (ТАСС). Франс Пресс яхача агентства беча хоамах, Франце авиационни промышленноста предпринимателий объединени юхаьннай Ле Бурже яхача аэродроме кастта хьаеллача авиационни выставке 31 мая «космоса ди» дездеча майор Юрий Гагаринга вар дехаш ше дайтача хабара.

Франце хьоашалгIа вена президент Кеннеди волча хана советски космонавт Париже хилар цхьанна тайпара а ханаца доацаш лаьрхIад, — белгалдоаккх Франс Пресс яхача агентства, — авиационни промышленноста предпринимателий объединене, аьнна хет Франце авиационни гIозараштa.

ПАРИЖ, 13 май. (ТАСС). «Франце сий лохдар мара кхы хIама хургдоацаш дола энжи гIулакх», — иштта мах бу «Юманите» яхача газето авиационни выставка йолча хана дунен хьалхара космонавт Гагарин Париже хьехарах дола дош юхадаккха аьнна яьча решене.

«Дукха французаш хургба раьза боацаш, яхаш язду газето. Космосе хиннача Гагаринеи Шепардеи — шин саго дунен тIа цIи хеза хургйолча пресс-конференце гIорбаьнна болча дукххача Iилмахошца цхьана къамаьлаш дерг ма дий аьнна хетар».

«Фигаро» яхача газето белгалду, астронавтика дешашта болча специалистий гIозарашка «чIоагIа раьза боацаш ба Гагарин Париже воагIарг ца хиларах».

«Тамаш ца хета йиш яц, — язду тахан «Либерасьон» яхача газето,— Гагарин Париже хьехаш дахьийта хабар юхадаккхара хьакъехьа яьча решенех. Цхьанна тайпара юхь ца хилар хьахьокх цу тамашийнача решене».

Тамаш хинна а ца Iеш дола Гагарин юххьанца Париже хьехарах дола дош юхадаккхара маIан ду Парижерча цхьабараша Советски космонавт США президент Кеннеди Франце волча деношка хилар «нийса ший ханнахьа» яхаш. Гагарингеи Шепардагеи цхьан конференце къамаьл дайта лаьрхIа хинна хилар ше дувцаш «Либерасьон» яхача газето ира Iоттар деш йоах: Хетаргахьа цу тайпара барт тайна дахилга Парижерча цхьабараша чакхдоалийтаргдацар.

«США доал деча гIозарий латино-американски мехкий чухьарча гIулакхашта юкъегIерта бокъо йолаш а цу мехкашкарча халкъашта кхыча мехкашкарча монополешца хадданза къоал де дезаш а санна кхетаю американцаша «Монро доктрина»

ЮЖНАЯ АМЕРИКА

U.S

И. Сычева сурт. «МОНРО ДОКТРИНА» ТАСС фотохроника.

Белгородцаша дIадоладаь гIулакх хьаллаьцад

Дешара шу йистедаьнна доаццаше а Гудермесски районерча школашка хIанзале доаго дахчеи кIореи хьатIаозаш, дешара классаши кабинеташи шеръеш, мастерскешкеи къахьегама занятеш ергйолча помещенешкеи ремонт еш латт. ХIаьта массайолча лакхерча классашкарча мастерскешта эша оборудовани хьатIакхухьаш я. Масала, дахчани металлически хIамаш хьаяра токарни, сверильни, столярни станокаш, хIамаш тега машинаш, мел эша пособи, дешара материал, иштта кхыдараш а Iалашдаьд.

Района тикашка керда учебникаш да хIанзале дохкаш.

Укх шера района массайолча школашка кхоачамболлаш доаго дахчеи кIореи соахкарчул цхьа бутт хьалхагIа Iалашде лерхI.

ХьатIадоагIача шера 1960—1961 шерарчул 1500 дешархо дукхагIа хургхилар бахьан долаш цхьаццайолча моттигашка керда школьни зданеш хьалъергья тIишлошъераша. Гудермесерча № 13 йолча школа-интернате дешархой шоай низаца къахьегама урокаш тела хьехархо В. А. Арутюнов керте а волаш дешара мукъабьннача хана школерча коа гараж, складаш яьй. Гудермесерча коммунальни боахама отдела шеfaй новкъосталца 650 квадратни метр асфальт йиллай. Кастта коммунальни боахама отдел 160 моттиг а йолаш типовой школа здани хьалъе йоладургья.

Цул совгIа кердача де пара шера еррига школаш дика кийчъяра кхы а тукха балхаш де лерхI дешархоша. Шоаш доахача къахьегама толамашца хьаллоац гудермесцаша белгородцаша даь кхайкарал.

Н. СЕРГЕЕВ.

Дика болх бу бувзама коллективо

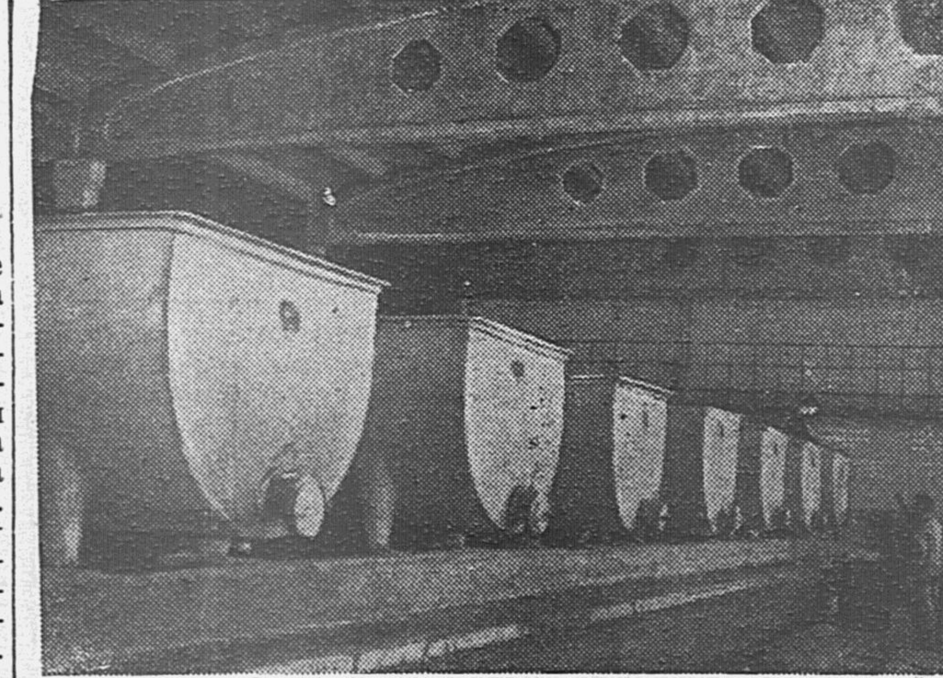
Массанена ховш да юрташка почтальоний болх бе хала долга. Цхьабакъда, хала хиларга хьежжа сий долаш а ба из болх. ХIара денна шоай гаргарча, бовзаш болча нахагара, новкъосташкара письмош, керда газеташ, журналаш дахьаш почтальон веча гIадболх юрта баха нах.

Из болх дика лелабу Наьсарен района Плиевски бувзама отделенерча почтальона Ажигов Юсапа. ЧIоагIа дукха беза цунна ший болх. Массайолча хана ший квартале бахача наьха хьашташ кхоачашду Юсапа. Цу гIулакхаша теттара чIоагIа везавалийтав из.

Бахача наха письмош, газеташ, журналаш дIа-юха кхухьача новкъостал ду почта начальника М. Осканова. Диъ шу даьннад цо бувзама отделене болх бу. Цхьабакъда, цу хана денз цIаккха йолча хана моттиг нийсъеннаяц Осканова бехках корреспонденцеш гейна. Ужжамо дика болх беш кхы а дукха болхлой ба отделене.

Плиевски бувзама отделенерча зIаммигача коллективо ССКП XXII съезда сийна дикача совгIатаца накъа бахара бахача наьха хьашташ кхы а дикагIа кхоачашде дош деннад.

М. ВЕДЗИЖЕВ.

Москвана гаьнз йоаццаш хьалъэттай, хIара дийнахьа 550 тонн шура чакхйоэккхаргйолча, йоккхача шурий завода корпусаш. Цигара хIара дийнахьа столица тикашка кхухьаргья шушашка 142 тонн пастеризованни шура, 100 тонн шура каьхата пакеташка чуйоаллаш, 60 тонн кефир, 40 тонн ацидофилин, 50 тонн ета шура а йолаш тайп-тайпара шурий продукташ. Къаьсттача цхьан цехе кийчъергья бераштa лаьрхIа шурий продукташ.

ХIанз укхаза монтажни балхаш деш латт. Корпусашка уволтаеш латт йоккха овсарле йола машинаши автоматаши. Автоматически линеех цаI болх мишта бу хьажа укх бетта йолаялийта лаьрхIад.

Сурта тIа: шура дIа-юха йоттача цехе.

Н. Кулишова сурт. ТАСС фотохроника.

БЕХКТОКХАМЕ ОЗА ТУНЕЯДЦАШ

Дукха нах бахаш йоккха юрт я Урус-Мартановски района центр. Цига 13 эзар совгIа саг вах. Царех дукхагIа бараш общественно-пайдане балхаш деш, доккхий толамаш а доахаш хьаьнала къахьегаш боахк. Дукха ба царна юкъе шоай цIераш еррига районе йовзийта ца Iеш вай республике а дIайовзийта нах. Малав «Горец» яхача совхоза хьажкIаш лелаю Бараев Салауддина звенои, «Красноармейский» совхоза Кагирманова бригадеи ца йовзаш? Мишта бейзаб уж вай республикерча къахьегамхошта? Цар шоаш дIабовзийтаб даьхача доккхийча къахьегама толамашца. ЧIоагIа цар сий деш мара хьоабац уж районерча къахьегамхоша. Хозача дешашца бувц уж массане.

Бакъда, тайп-тайпара нах ба районе къахьегамхошта дукха ца безаш. Уж ба цхьаннахьа болх а ца беш, шоай машинаш, шиаш-кхоъаш цIенош, шиннахь-кхаьннахь боахамаш долаш бола нах. Цу тайпарча наьха моастагIчун санна мара цIи йоккхалац юрта боахама къахьегамхошта.

Цу районе эггара хьалха хьоаве везаш ва наьха хьакъ дуаш вагIа Хамурадов Данильбек. Фу саг ва Данильбек? Казахстанера из цIа венав 1957 шера. Ше цIа венача дийнахь денз дика дIавовзийтав цо юрта бахача къахьегамхошта. ХIана аьлча беш болх а боацаш, лехкаш «Волга» яха автомашин а йолаш, Грознеи Урус-Мартанеи цIенош а долаш, юртарча цIеношта юххе дIаювш йоккха беш а йолаш «сакъердаме» дуне даа безам болаш саг ва из. Цунна дезал Грозне бахаш ба, хIаьта ше нагнагахьа воагIа юртарча тоадеш латтача цIеношка хьажа, коа тIа бIарг лакха.

Бакъдар аьлча, общественно-пайдане болх булургбоацаш къаьна-м вац из. Цун 45 шу гаргга мара хургдац. ХIаьта а ши кулг балха дIатоха дага вац Данильбек лехка машин а яле, цу тIа ховша нах а бале. Кхы дIахо йодача хана а вац из къахьегамца ший вахар тоаде дага. Цу тайпара нах кхы а ба районе. ХIанз тунеядцех РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Указ арадаьнна чIоагIа гIадбахача къахьегамхоша йоах ма дика болх ба Хамурадов Данильбекаи цунна тара бараштеи иштта лела йиш йоацилга дIахойтаргдолаш.

Указ арадаьнначул тIехьагIа из дийцад района дукхагIа йолча юрташка, производственни бригадашка, хьайбаш леладеча фермашка. Массане йоахар, тхо тешаш да тIайоагIача хана шоай юрташка къахьегаш боаца нах хург ца хиларах.

ХIанз мамогта бIаьстан балхаш деш боахка юртбоахама къахьегамхой ловш ба района организацеша дIахо тунеядцаш кортамукъа леларгбоадаш дола гIулакх сихагIа вIаштIехьдаккхар.

Г. ЗАКРИЕВ.

№ 10 йола агитатора блокнот

Кепа теха ара а даьнна, яздаьрашта дIакхухьийташ да ССКП Нохч-ГIалгIай обкома пропагандаи агитаци отдела № 10 йола «Агитатора блокнот».

Номер хьаеллалу «Дика кхаьча фуалъяьха хьажкIаш хьувкъаяр духьа механизированни звеношта юкъе социалистически яхь оттаяра хьакъехьа» РСФСР-а йолча ССКП ЦК Бюрои а РСФСР Министрий Совета а решенеца.

Цу тIа цу тайппара кепа техад «Общества пайдана болча къахьегама юстара бувлаш а общества духьаларча зуламерча гIулакхашца бахаш а болча наха духьалара къовсам чIоагIбара хьакъехьара» РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума указ.

«Беседа е» яхача рубрикана кIал кепа техай парте обкома юртбоахама отдела заведующе заместитела нов. К. Савельевас язъяь «ДIайийнача хIамашта гIулакх дика де» яха статья, дына духьаларча темах лаьца «Баптисташ малаш ба?» яха статья язъяьй доцента Ф. Лизунова.

«ССКП XXII-ча съезда накъа долхаш» яхача разделе язъяьй парте Старопромысловски райкома секретара «Иштта къахьегаш ба съезда хьалхарча яхьа инициатораш» яха статья.

«Агитаце опытацара» яхача рубрикана кIал кепа техай Шелковской района жа леладераштa юкъе беча политически балха хьакъехьара материалаш.

«Социалистически система мехкашка» яхача разделе язъяьй «Коталонаш йоаха социализма низ» яха Л. Делюсина статья.

Агитатора долча новкъостала вIашагIтехай «60 секунд» яха цифраши бакъдараши.

Цу гIулакхага хьажка беза

Бахача наьха культурнии материальнии хьал тоадара чIоагIа йоакхо ю вай мехка Коммунистически партеи Советски правительстваи. Цхьабакъда, из гIулакх кхоачашдац тха районе.

Дукха нах бах Надтеречни районе. Районе а городе а каст-каста баха безаш хул уж. Цхьабакъда, тоъал транспорт ца хилар бахьан долаш Грозне, Знаменске, Горагорске баха безача наха автобусни остановке латташ дукха ха йоакхх автобусага хьежаш, цул совгIа Iоха моттиг йоацаш уралатта безаш а хул уж, догIа делхаш ди хилча а цу догIагIа бераш мархIа а доахкаш остановке латташ хул йистий, хIаьта района кхыча юрташка вIалла а ахац автобусаш.

Пассажираш кIезига ба, хIаьта иштта кхыйола расходаш хул, яхаш кхы автобус яла тигац автотресто.

Хьалъе еза автобус сецача моттиге пассажираштa лаьрхIа павильон. Цу гIулакхага хьажа декхарийла ба райисполкома а автотреста а кулгалхой.

М. ЧАЛАЕВ.

ГIалгIай писателаш наьсархой болча

Май бетта 12-ча дийнахьа книжни базар яр Наьсарен-Вокзале. Вайнаьха меттала арадаьннача книжкай бокъонца дола тIей хилар цу денах. Цига бар гIалгIай писателаш Б. Зязиков, Хь-Б. Муталиев, С. Озиев, Хь. Осмиев, М. Хашагульгов, А. Ведзижев.

Автографаш тIа а язъеш шоай книжкаш дохка болабелар писателаш. Кердача ахчанца 100 совгIа сомах книжкаш дехкар цар цу дийнахьа.

Сайрийна 5 сахьат даьлча района культура Цен зале гIалгIай писатела Хь-Б. Муталиева «Хьалхара денош» яхача повеста хетаяь дешаш барий конференци хилар. Районера дукха къахьегамхой бар цига гулбенна. Конференци хьа а йийла гIалгIай писатела Б. Зязикова дош делар райисполкома культура отдела заведующи волча У. Абадиева. Залера дукхагIбараш авторо книжка тIа ювца ха шоашта дика дага ца йоагIаш бола кагирхой хиларах, из исторически ха дика дIа а йовзийташ, повеста бакъ йола оагIонаш а цхьаццадола кхоачамбоацараш а белгалдоахаш къамаьл дир Зязикова. Цул тIехьагIа повесть могаеш къамаьлаш дир ССКП райкома агитацеи пропагандаи отдела заведующе нов. Баркен-Хаева, «Ленина байракх» яхача районни газета болхлоша нн. С. Парова, М. Зангиева, Наьсарен халкъа театра режиссера А. Бокова.

Конференци йистеьнначул тIехьагIа района партийни а советски а кулгалхошца, болхлой, интеллигенце викалашца вIашагI а кхийтта Наьсарен района экономика а культура а дегIайоалаяра дешаш дувцаш дагабоалаш хилар писателаш.

Х. БЕРСИЕВ.

Доацарех тешара мах

Къаьнарча замахьара грекаш мифаш ювцара чIоагIа говза хиннаб. Кхелех хургдар дувцаш цар Пифия яхар хиннай, хIаьта хIанз из гIулакх кхоачашдеш я Грозненски районерча Старо-Юртарча Келиматов Элихана цамогаш йола йоI Есита.

Къа долаш саг я Есита. Дика йоI яр из. Итт класс йисте а яьккха, болх бе йолаелар. Цхьабакъда, циг-га хатар хилар. Есита, лазар а кхийтта, метта йижар. Дукха ха ялалехьа лазаро нервни система болх боха а баь, йиIий сакхетам толхабаьб.

Дарба эшар. Сихха дарба де дезаш яр Есита, цхьабакъда, доацарех тешаш вола цун да из гIулакх ийца моллаши хьежа нахи болча вахар. Цамогаш метта уллачоа юххе Iо а хайя, дуIаш дешар молла, хьаьнала саг санна вела къеже Элиханагара хIамилг дIа а ийце, водар из, хIаьта йоI ди тIехь гIеллора, лазаро чIоагIа кIалйитар из.

Ший еррига говзал тIа а яхийта Iехабора молла, йоI ше ерзаергхиларах шек а ма хила йоахар, хIаьта шийна дагалаьтта керттерадар кхоачаш а дир цо,—дикка мах баьккхар Элиханагара, цхьабакъда, дуIашеи хозача хабарашеи Есита ди тIехь кIалъютар.

Дукха ха яьлар из гIулакх иштта латташ. Хозача дегIахь, елаенна хиннача Есита, йист хилар доацаш, тIехка ден тIа йодаш гIелъенна а йолаш метта йисар.

Цхьабакъда, ше моллаштеи хьежача нахаи тийнна ахчаш зехьа дайнад аьнна, хеташ вац Келиматов Элихан. Царгара дукха хIамаш хьа а Iомадаь, цо ше дIадоладир цар бIеха гIулакх. Кхы дукха уйлаш а ца еш, ший йоIах шейхал доалл аьнна арадаьккхар цо. Цул тIехьагIа цхьа йоккха тамаш хилар. Элихана моллаштеи хьежача нахаи телаш доадаь ахча, юха чухьайзар цун киса. Из вIаштIехьдаьлар хьежара гIулакх кхетадаь волча Элихана шийна хьалхадоахаш дола хIамаш цамогаш йолча йоIо кIезиг-дукха нийса кхоачашдеш хиларах. Шийна хьалхадоахa дешаш тIехьа шаьрдора цамогаш уллачо:

«Кунта-Хьажий» наьна зерате а гIойя, цига ламаз де, тIаккха цамагар дIадаргда хьоцара».

Ишта хьехам белар Есита кховзткъе итт шу даьнна волча цхьан вокккхача сага. ХIаранена лов къонвала, цудухьа вокккха саг а, ший юхедиса денал ура а оттадаь, наькъа ваха араваьлар. Зерате тохаргбола корта теха баьлар, цхьабакъда, халача наькъа а ваха, цIавеначул тIехьагIа, вокккха саг кхы гIотта а лургвоацаш метта вижар.

Цунах сий лохдаланзар «шейха». Цунна дарба хиланзар, хIана аьлча доагIача тайпара зерате ламазаш де хайнадац вокккхача сага, аьнна дIадерзадир из.

Есита гIулакхаш цу тайпарча киловзалашца мел лелача хана долла хIама дика чакхдоалар. СагIийна жа а ахча а чуаха даьлар Элихана цIагIа. «Шейха» сий ди тIехь лакхлора. Бакъда, дерригa вIаштIехьа ца доалаш а аьннар кхоачаш ца хулаш а моттигаш нийслора, цхьабакъда, маькарча Элихана говза бокъонгахьа йоахар уж.

«Шейх» цкъаза ше аьннар кхоачашде йиш йолаш хилац, — оалар Элихана, — юкъ-юкъе профилактически ремонта отта езаш хул из, е, оалаш мадарра, хьехам эца безаш хул». Укх дешашца дора цо цу къамаьла маIан:

«Хургдар ха, йоккхий къайленаш йовза хьаькъал деннадац цунна дала. Уж къайленаш ховргйолаш Iомаялар духьа, шоашта дала Iочудайтача хьаькъалах из кхееш волча Хасой-Юртовски района Ташкече яхача юрта дIавелла воаллача вокккхача шин шейха каш тIа яха езаш хул из каст-каста.

Цу тайпара из дувцарах Элихана кхо гIойле йоал. Цкъа-дале, нагахьа санна аьннар е дарба аьттув ца боалаш дусе, ала йиш я: «Шейх» ший спортивни дувхар доацаш» хиннай, цул совнагIа, байнача шайхашца хьоашал хиларах доккхал де а шейхаша хьийгача къих царна сагIийна хIама йоагIаш хилара хатта венача сага сакхийта а йиш яр.

Цхьабакъда, оапий ха лоаца я. Дукха ха ялалехьа Еситай сий дов даьлар. Вешта лоатта а сено дергдар из. Бакъдар, аьлча, цо цхьаннена а дарба а данзар, е хургдар цхьаннега а хьа а аланзар.

«Шейха» сий юххера а доадир тракторист вола Х. Баудинаца нийсденнача гIулакхо. Цигга толхайир ший киловзала керттера бокъонаш поал хехкачо. Цхьанна тайпара кхетаде йиш йоаца пайдана мелдоацар дувца дезача, ший вахар мишта хургда хар дезаш волча зIамигача сагага эккхийта аьлар цо:

— Iоажала сибат гу сона хьа юхьа тIара. ХIанзчул тIехьагIа нийсса цхьан кIиранна ваьхача лергва хьо.

Хьежача саго шийга иштта аларах бухьчубахар Баудина. «Шейхах» ца теша йиш яцар цун, хIана аьлча Еситас лелаеча тамашех дукха доацараш хезадар цунна.

Масала, цкъа Старо-Юртара Грозне йоагIача автобуса тIа хиннача наха КелиматовгIарех цхьанне дийцар:

— Аз даьлах дув ма буъ, дала дакъа деннача нахах саг Есита хиларах. Салгиреев Ахьмад яхаш саг ва Толстов-Юрта вахаш. ВорхI шу даьннача цун кIаьнка, букъа тIехк каг а яь, букъ тIабаьлар. Массехк шу даьккхар цо ишта волаш, хIаьта Есита йолча из воалаваьчул тIехьагIа цо дуIаш а даь, деза хий хьекхаш кIаьнка букъа тIехк йила а йила болх баьчул тIехьагIа ворхI ди далалехьа хьалхагIа санна букъ нийс а бенна, унахцIена а волаш, дIавахар из.

Автобуса тIарча дукхагIа болча наха фаьлг мо мара теркалданзар цо дийцар, цхьабакъда, доацарех тешаш бараш цецбаьнна багенаш а айяь багIар. Царна хацар, тIехкашта кхайкор долаш вола кIаьнк, Еситас массаж яьчул тIехьагIа дукккха халагIа хинналга а хIаьта ше хиннача тайпара букъ тIабаьнна вола кIаьнк а ийца даь ЧIишкарча кхайкорий санаторе ваха вийзалга а.

Цу тайпара хIамаш дукха хеза волча Баудина бокъонца бакъ хийтар кастта лергва хьо, аьнна шийна хьалхадаьккхар. Безам баьнна, бос баха вар Баудин, шийла хьацар техар цун дегIа тIа. ШоллагIча дийнахьа Iурра балха ара ца воалаш ше Iийча, аьлар цо: «веннача сагах фу болхло хургва».

Iоажал хьакхоачарг ма йий яхаш, молаш лелаш бIарчча кIира даьккхар Баудина. ТIаккха доагIача кIиран дийнахьа, массанахьа цIи хеза вола Ходжа Насредин санна, метта вижар из, ше веннарг а лаьрхIа. Лергва яхаш ше даьккхача цу цхьан кIирах сов дукха корта бохо малараш меларах чIоагIа низ хилар цунна.

Iаьхарт ден чу дIачугIоргва яхаш чIоагIа сагота дIадихьар цо кIирандi. Детталуча ший дего беча балхага ладийгIача, Баудина хетар из лаьгIлуш а дегI шеллуш а доагIаш санна. Иштта дIавижар из оршот бус, хетаргахьа, ше веннарг а лоархIаш, хIаьта Iурра сомаваьлар, лазаш корта бале а, унахцIена а волаш.

Ше Iехаваьлга хайра Баудина. Эхь хетар цунна хьалхагIа ше хиннача балха юха тIаваха, доттагIашка а бовзача нахага а дехар дора цо из харцахьара гIулакх сагага ма хьоахаделаш яхаш, хIаьта шийна дукхабезаш хинна тракториста болх бита а бита, кхыча предприяте слесаралла балха вахар. Цу хана денз дукха ха яьннай, хIаьта Баудин ваьланза дийна а, унахцIена а, нах санна чIоагIа а волаш лелаш ва.

Хьаькъал долаш а дика а дуккха советски нах ба КелиматовгIарна гонахьа, тамаш я шейхалца хьовзадаь из ловзар цар шоай ханнахьа ца дитар. Цул совнагIа, КелиматовгIарна шоашта юкъе а ба Еситах шейх е гIерташ хьовзадаь из зуламе, харц гIулакх нийса къоастаде ховргдолаш бола сакхетамера, дийша нах.

Масала, Еситай йижарий — Толстов-Юртарча юкъерча школе хьехархо йола Келиматова Тоита, Гудермесски района Белоречье яхача юрта юкъерча школе хьехархо йола Келиматова Яхита, дохкар-эцара балха тIа гIулакхе а йолаш, юкъера образовани а йолаш йола Келиматова Сацита — дийша нах ба, царна могаргдар шоай цIагIа хьувзар вIаштIехьа гIулакх доацилга ха, да а йиша а эхьа кIалхарбаха. Цхьабакъда, тхона фу бала ба аьнна хеташ уж хиларах, хоза доаца гIулакх шерра даьржар.

Старо-Юрте бахача дуккхача наха хайна даьннад Келиматов Элихана хьовзадаь гIулакх миштад. Нах бел цунах, хIаьта Элихана кхетадаьдолий-хьогI бIехача новкъа гIолла ше кIоаргга боадон чу ваха хилар.

МаржаяI-кх, Элихан! Хьа болх барий-хьогI из харцахьара гIулакх хьовзадаьр. ДIахьажал хьай кулгашка, шонкаш йоахкаш, болх бу дошо кулгаш ма дий уж. Сакхетаме ма бий хано кIайбаь хьа корта а, цунна дика ма хайнадий мехкарашка дешийта дезилга, цо ма кхийлаварий хьо дерригача халкъо хьоча къахьегама новкъа.

Къавеннача дийнахьа хIана хьовзадир Iа, Элихан, из харцахьара гIулакх. Къахьегача сага доагIаш гIулакх дацар из. Дукха мах белар Iа доацарех тешарах, уж бахьан долаш хьай йоIага лазар лацийтар Iа.

Дагавала, Элихан. ХIанз, гIулакх кхы тIехьадалале, советски медицинана тIагIо. ЧIоагIа я хьона из, вай лаьттан тIа мелбахача наха къоабалбаь хьайийца ба хьона цун низ. Дага а ваьле, дарба дайта хьай йоIа!

Iа Iайха из ца дойя, общественносто ший чIоагIа дош аргда хьога. Цунна хьалхашка, Iайха леладу харцахьара гIулакхаш бахьан долаш хьай йиIий унахцIенонна хьалхара жоп дала дезаргда хьа.

П. ИБРАГИМОВ.

Суда залера

1961 шера 11 мая г. Грозне Сталински района халкъа судо РСФСР УК 234 статьяцарча 1-ча даькъага хьежжа цхьан шереи ялх беттаи набахта валла суд йир Аднан Шамшидович Башировна 7-ча классе деша ягIа кхенза йола йиIиг цо йоалаярах.

1960 шера октябрь бетта школе вечер йолаш 7-ча классе деша ягIача 14 шу даьннача йиIигаца хьоашал техар Башировa, каст-каста вIашагIбеттабала баьлар уж, тIаккха шийга маьре йоагIаргйолаш кхенза йола йиIиг Iеха а яь, даьшкара пурам доацаш ший нах болча дIа а йига, цунца ваха хайра из.

Маьре яха ха йоаца йиIиг дына Iаьдалах махьар а дилла, доалахьа ерзаярах набахта валла ха тох РСФСР 234 статья 1-ча даькъага хьежжа.

КРАВЧУК, халкъа судахо.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре
Йоккха зал — «Дуэль».
Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.
ЗIамига зал № 1 —Волга—Волга».
Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.
ЗIамига зал № 2 — «Дуэль».
Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.
ЗIамига зал № 3 — «Дуэль».
Долалу: 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

«Родина» яхача кинотеатре
«Дуэль». Долалу: 9, 10.50, 12.40, 2.30, 4.20, 6.10, 8, 9.45.

г. Грозне, Грибоедова улицагIа, № 138 йолча вахача Иван Стефанович **Игнатенкос** г. Ленинграде, Тверская, 5, кв. 1 йолча яха Валентина Федоровна **Игнатенко** ше йитарах дола дош суде деннад.

Дош дувцаргда городе Ленинграде.

г. Грозне, Грибоедова улицагIа, 71 йолча вахача Игорь Александрович **Середас**, г. Грозне, пос. Ташкала, Ташкалински улицагIа, 79 йолча яха Полина Марковна **Середа** ше йитарах дола дош суде деннад.

Дош дувцаргда г. Грозне Старопромысловски района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 15. Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48, партийни вахареи, экономикаи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3. Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ03081 Заакз № 2884